



*savišvjeta*

2007 | 1



LIETUVOS  
SUAUGUSIŲJŲ  
ŠVIETIMO  
ASOCIACIJOS  
PERIODINIS  
LEIDINYS

*2006 metų gruodis – 2007 birželis*

*savišvieta*

Lietuvos suaugusiųjų  
švietimo asociacijos  
leidykla

SAVIŠVIETA

Vilnius 2007

*Sudarė*

Roma Juozaitienė  
Dalia Cymbaliuk  
Vilija Lukošūnienė

*Stilistė*

Vilija Dailidienė

*Leidinių remia*

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija  
Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija



LIETUVOS  
NACIONALINĖ  
UNESCO  
KOMISIJA

Už straipsniuose pateiktus duomenis atsako straipsnių autoriai.

© Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, 2007

Įžangos žodis | 5

POLITINIAI SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO  
ASPEKTAI

Kokį kapitalą įgyjame į mokymosi visą gyvenimą  
propagavimą įtraukdami visuomenę | 7

KULTŪRINIS ŠVIETIMAS  
KAIP EDUKOLOGIJOS REIŠKINYS

Andragoginiai meninio ugdymo ypatumai | 13  
*Jolanta Kanapickaitė*

Pamąstymai apie literatūrą vaikams ir  
ne vaikams | 19  
*Vytautas V. Landsbergis*

Muziejai ir suaugusiųjų švietimas | 24  
*Ellinor Haase*

Pasivaikščiokim po Taikomosios dailės muziejų | 28  
*Vigintas Malinauskas*

Apie 2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitę,  
kultūrą ir... žemuoges | 32  
*Vilija Lukošūnienė*

Apie kultūrinio ugdymo projektų konkursą ir  
jo laimėtojus | 41  
*Vaida Kuizinaitytė*

Suaugusiųjų švietimo savaitė  
Soros International House | 45  
*Audronė Būdiienė*

The Society Taking Care of its Citizens'  
Education is Taking Care of its Culture | 48  
*Lina Našlėnienė*

#### SIŪLO PRAKTIKAI

Veltinio vėlimo technologija | 50  
*Gintarė Markevičienė*

#### LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOJE

Kaip atrodėme 2007 sausyje? | 53  
*Roma Juozaitienė*

2007 metais vykdomi projektai | 57

2007 metų suaugusiųjų švietimo savaitė  
„Mokomės kartu: vaikai, tėvai, seneliai“ | 66

## I ŽANGOS ŽODIS

Džiaugiamės, kad po gan ilgos pertraukos Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos nariai ir kiti suaugusiųjų švietėjai vėl gali laikyti rankose *Savišvietą*. Džiaugiamės ir tuo, kad per ilgą „tylėjimo“ laikotarpį, kurio priežastis labai paprasta – nebuvo finansinių galimybių, dažnai girdėjome klausimą „Kur dingo *Savišvieta*?“ Vadinasi, ji buvo reikalinga, naudinga, skaitoma...

Vadinasi, nedingo. Ji yra žmonių atmintyse. Ir mūsų – LSSA darbuotojų, mintyse. Apie ją galvojame rašydami kiekvieną projektą. Tiesiog ne visada sekasi laimėti konkursus.

Bet šis leidinys ne apie tai.

Šis leidinys apie kultūrinį suaugusiųjų žmonių švietimą, jų savarankišką dalyvavimą meninėse akcijose, saviraiškos užsiėmimuose, savišvietą bibliotekose, muziejuose, kultūros klubuose.

Tokia tema leidiniui parinkta ir dėl to, kad kultūriniam švietimui buvo skirta ir 2006 – ūjų metų suaugusiųjų švietimo savaitė, ir dėl to, kad kultūrinis švietimas, nors ir pripažįstamas kaip neformaliojo švietimo dalis, vis dar nėra pakankamai išplėtotas ir garsinamas.

O juk kultūrinė veikla, meninis ugdymas, saviraiškos galimybės gerina susikalbėjimą bendruomenėje, sprendžia sociokultūrinės integracijos problemas, telkia žmones bendravimui, atlieka prevencinį darbą.

Pirmojoje leidinio dalyje *Politiniai suaugusiųjų švietimo aspektai* pristatome rekomendacijas politikams, mokytojams ir mokiniais. Jas sukūrė Grundvig Socrates programos remiamo projekto *Suaugusiųjų švietimo savaitių Europoje koordinatorių tinklas* (IntALWinE) dalyviai. Šiame projekte, kris baigėsi 2006 metų rudenį, aktyviai dalyvavo ir LSSA.

Pagrindinė *Savišvietos* dalis skirta kultūriniam švietimui kaip edukologijos reiškiniui. Siūlome paskaityti Vilniaus statybos ir dizaino kolegijos lektorės Jolantos Kanapickaitės mintis apie andragoginio meninio ugdymo ypatumus,

rašytojo, dramaturgo, režisieriaus Vytauto V. Landsbergio pamąstymus apie literatūrą vaikams ir ne vaikams, Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos atstovės Ellinor Haase staripsnelį apie muziejų ir suaugusiųjų švietimo bendradarbiavimą, kartu su Vigandu Malinausku apsilankyti Taikomosios dailės muziejuje.

Suaugusiųjų švietimo savaitės *Švietimas kultūrai. Kultūra švietimui* koordinatore Vilija Lukošūnienė, koordinatore regionuose, LSŠA projektų administratorė Vaida Kuizinaitė, Soros International House atstovė Audronė Būdienė primena džiugias praėjusios Savaitės akimirkas.

Prisimindami tas akimirkas galime galvoti ir apie ateitį: organizatoriai jau šiandien kviečia jungtis į 2007 metų Savaitę *Mokomės kartu: vaikai, tėvai, seneliai*. Ji vyks 2007 metų lapkričio 19 – 25 dienomis ir bus ne mažiau turtinga nei ankstesnės.

Manome, kad joje galėsime pasimokyti ko nors panašaus į tai, ką aprašo Alytaus dailiųjų amatų mokyklos mokytoja tekstilinnkė Gintarė Markevičienė: kaip velti veltinį ir pasipuošti savo rankų darbo papuošalais.

Paskutinioji leidinio dalis skiriama LSŠA veiklai. Asociacijos prezidentė apžvelgia kolektyvinių narių nuomones apie narystės privalumus, jų pasiūlymus bendrai veiklai ir pageidavimus. Projektų vadovai pristato šiuo metu vykdomus projektus.

Džiaugiamės sugrįžę ir linkime skaitytojams malonių minučių, skirtų Savišvietai!





# POLITINIAI SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASPEKTAI

## **Kokį kapitalą įgyjame į mokymosi visą gyvenimą propagavimą įtraukdami visuomenę**

---

*Suaugusiųjų mokymosi savaitės ir šventės: išvados ir politinės suaugusiųjų švietimo savaitių koordinatorių tinklo (IntALWinE) rekomendacijos politikams, mokytojams ir mokiniams*

Visoje Europoje pastebimas ryžtas įtvirtinti tokias nacionalines ir daugiašales švietimo ir mokymo strategijas, kad jos atitiktų mokymosi visą gyvenimą paradigmą.

Mokymasis visą gyvenimą jau yra valdžios, pilietinės visuomenės organizacijų, privataus sektoriaus ir socialinių judėjimų dėmesio centre. Vaikai ir jaunimas yra vedami formalaus švietimo ir mokymo takais, o šis diskursas skirtas suaugusiesiems ir mokymosi visą gyvenimą veiklos įvairovei.

Europos Komisija 2001 metų Komunikate mokymąsi visą gyvenimą apibrėžė kaip platų spektrą formalaus, neformalaus ir savaiminio mokymosi /savišvietos ir suformulavo siektinus tikslus: aktyvų pilietiškumą, asmens savirealizaciją, socialinę įtrauktį ir užimtumą.

Komisija paragino šalis-nares sukurti nuoseklias ir visapuses mokymosi visą gyvenimą struktūras, kad būtų atsižvelgta į besimokančiųjų poreikius ir visiems būtų prieinamas tinkamas kokybiškas mokymasis.

Partnerystės yra puiki strategija kuriant mokymosi kultūrą tomis sąlygomis, kai vis didėja socialiniai skirtumai ir kultūrų įvairovė, nes jos didina socialinę sanglaudą ir padeda adekvačiai paskirstyti išteklius.

2006 metais, praėjus penkeriems metams po Komunikato apie suaugusiųjų

mokymąsi, Komisija turėjo pripažinti, kad „*Suaugusiųjų mokymasis ne visada per pastaruosius metus sulaukė pelnyto pripažinimo, politikos prioritetų ir išteklių, nepaisant politinių akcentų, skirtų mokymuisi visą gyvenimą.*“ Besimokančių suaugusiųjų visose Europos šalyse tebėra ne tiek jau daug. Ypač turint omeny ribines gyventojų grupes, tarp kurių yra nekvalifikuoti asmenys, bedarbiai ir migrantai. Jie kaip ir anksčiau neturi galimybių mokytis.

Kaip įtraukti išstumtąsias grupes į mokymosi visą gyvenimą procesą? Kaip „*įveikti dalyvauti neleidžiantį barjerą?*“ – klausama 2006 metų Komunikate.

Kiekvienos šalies suaugusiųjų švietėjų ir politikos kūrėjų laukia akistata su šiuo pagrindiniu iššūkiu, kurį reikia nagrinėti kaip pasiūlą ir kaip paklausą.

Garantuoti suaugusiųjų mokymosi kokybę, aktualumą ir sinergiją, maksimaliai išplėsti bendradarbiavimą ir, ne mažiau svarbu, parūpinti adekvačius išteklius yra būtinybė, jei norime, kad kuo daugiau suaugusiųjų mokytųsi. Tai viena medalio pusė. Kita pusė: patys suaugusieji turi turėti galimybę pasirinkti; privalu sudaryti tokias sąlygas, kad jie vėl trokštų mokytis. Jie privalo žinoti, kas jiems siūloma ir kuo prasmingas mokymasis, pagaliau pirmiausia juos reikia pasiekti.

Atliepiant būtent šį dvilypį iššūkį gimė suaugusiųjų mokymosi savaitės (SMS) ir šventės. SMS ir mokymosi šventės yra mokymosi visą gyvenimą sklaidos ir įtraukimo mokytis kampanijos. Jų veiklos baras – megzti ryšius tarp politikos kūrėjų, suaugusiųjų mokymo teikėjų, kultūros institucijų ir žiniasklaidos, kad būtų kuriama mokymosi visą gyvenimą kultūra.

Bet ne tik pasiūlą, ir paklausą veikia SMS ir mokymosi šventės: didina mokymosi visą gyvenimą vertės suvokimą, padrąsina ir teikia paramą potencialiems naujiems besimokantiejiems.

SMS ir mokymosi švenčių vertė ir veiksmingumas buvo tarptautiniu mastu pripažinti Penktojoje tarptautinėje suaugusiųjų švietimo konferencijoje (CONFINTEA V) 1997 metais ir UNESCO 2000 metais. Nuo tada vis daugiau viso pasaulio šalių rengia mokymosi šventes, buriančias mokytis visą gyvenimą.

Šiame kontekste, mes, penkiolikos Europos šalių SMS ir mokymosi švenčių koordinatoriai, dalyvavę Grundtvigo tinkle, remiamame Europos Komisijos, kreipiamės į visus tarpininkus su prašymu tęsti ir atnaujinti teikiamą paramą SMS ir mokymosi šventėms pagal turimas poveikio galimybes. Remdamiesi atliktu propagavimo ir įtraukimo darbu savo šalyse bei daugiašaliu bendradarbiavimu ir turėdami omenyje 2007 m. Europos Komisijos Veiklos planą,

kuriuo siekiama garantuoti veiksmingą veiklų tęsinį po 2006 metais paskelbto Komunikato, mes siūlome politikos kūrėjams ir suaugusiųjų mokymosi teikėjams šias rekomendacijas:

**Politikos kūrėjams (Nacionalinei valdžiai, vietos ir regionų valdžios organams, tarptautinėms agentūroms).**

***SMS ir mokymosi švenčių privalumai***

SMS ir mokymosi šventės viešai ir plačiai atskleidžia mokymosi galimybių įvairovę ir leidžia pajusti, kokį pasitenkinimą teikia mokymasis. Jos teigia mokymosi visą gyvenimą vertę ir paskatina daugiau suaugusiųjų toliau mokytis ar grįžti mokytis. Kai už pasiekimus apdovanojami besimokantieji, tai ne tik pagerbiami atskiri asmenys, bet ir visi suaugusieji padrašinami sekti sėkmingais pavyzdžiais.

SMS ir mokymosi šventės padeda plėtoti partnerystę tarp valdžios ir pilietinės visuomenės organizacijų ir socialinių partnerių vietos, regionų ir nacionaliniu mastu, būtent tarp politikos kūrėjų, klasikinio ir netradicinio mokymo teikėjų, rėmėjų, žiniasklaidos, darbdavių asociacijų ir profesinių sąjungų. Šis procesas gerina visų sričių efektyvumą ir padeda stiprinti planavimą, vadybą ir programų kūrimą.

SMS ir mokymosi šventės pagrindinį dėmesį skiria besimokantiesiems ir jų balsui ir suteikia viešą erdvę jų mokymosi poreikiams, interesams ir rūpimoms sritims aptarti. Jos dažnai būna tramplinu steigiant suaugusiųjų mokymosi forumus ir tinklus, kur besimokantys suaugusieji gali išsakyti savo ketinimus ir pageidavimus ir kreiptis – net į politikos kūrėjus – savo vardu. Tai padeda plėtoti poreikiais grindžiamą švietimo politiką, strategijas ir praktiką.

SMS ir mokymosi šventės įtraukia konkrečias grupes, tokias kaip imigrantai, kultūros mažumos, neįgalūs asmenys ar tie, kuriems trūksta bazinių įgūdžių, taigi visi, kurių mokymasis yra mažiausiai tikėtinas, taip pasitarnaujama socialinei įtraukčiai. SMS ir mokymosi šventės yra nacionalinės kampanijos, grindžiamos regionų ir vietos veikla, viena iš jų – tolesnis mokymosi propagavimas ir milžiniška supažindinimo su mokymosi veiklomis programa. Organizatorių pagrindinė funkcija – plėtoti regionų ir vietos bendruomenių partnerystę, kad jų veikla atlieptų vietos poreikius.

SMS ir mokymosi šventės apima visus mokymosi požiūrius ir būdus, mastus ir vietas. Jos padeda įveikti ribas tarp formalaus, neformalaus ir savaiminio

mokymosi /savišvietos, taip formuodami holistinį mokymosi visą gyvenimą supratimą ir plėtodami mokymosi visą gyvenimą kultūrą.

SMS ir mokymosi šventės suteikia viešą erdvę debatams ir dialogui. Jos sudaro galimybę siūlyti, aptarti ir keisti švietimo politikos pagrindus. O jei pageidaujama – suteikia galimybę politikams paskelbti savus teiginius ar pasirodyti žiniasklaidoje.

Ir galiausiai SMS ir mokymosi šventės pasitarnauja pilietiškumui ir socialinei sanglaudai.

### *Esminės rekomendacijos*

1. Atsižvelgdama į daugialypius privalumus, valdžia (vietos, regionų, nacionalinė) turėtų pripažinti SMS ir mokymosi švenčių vertę ir teikti pagrindinį jų finansavimą, leidžiantį garantuoti profesionalią vadybą ir koordinavimą.

2. Be tiesioginės finansinės paramos, SMS ir mokymosi švenčių organizatoriams svarbi pati įvairiausia netiesioginė materialinė vyriausybių institucijų parama, tokia kaip galimybė naudotis vyriausybiniais pastatais ir įranga, spaustuve ar transporto priemonėmis. Valdžia (vietos, regionų, nacionalinė) turėtų palankiai žiūrėti į SMS ir mokymosi švenčių koordinatorius ir siūlyti pačią įvairiausią netiesioginę paramą.

3. Valdžia (vietos, regionų, nacionalinė) taip pat turėtų apsvarstyti, kaip kasmet rems SMS ir mokymosi šventes. Švietimo, kultūros ir užimtumo politiką galima paskleisti kaip tik per SMS ir mokymosi šventes, o šventės gali sukaupti fondus lygiuodamosi į pagrindines vyriausybių iniciatyvas.

4. Valdžios atstovai (vietos, regionų, nacionalinės) turėtų apsvarstyti galimybę dalyvauti SMS ir mokymosi švenčių renginiuose ir veikloje. Tai pagerins mokymosi švenčių prestižą ir leis valdžios atstovams pasirodyti viešai. Valdžia taip pat galėtų organizuoti tam tikrus renginius SMS ir mokymosi šventėse, tokius kaip profesionalų konferencijos ar tarptautiniai susitikimai.

5. Tarptautinių, nacionalinių, regioninių ir vietos strategijų vykdymas ir mokymosi visą gyvenimą plėtotės planai labai priklauso nuo visų tarpininkų įsitraukimo – pradedant praktikais ir baigiant tyrėjais, besimokančiais: švietimo/mokymosi teikėjais ir politikais, žiniasklaidos atstovais ir kt. SMS ir mokymosi šventės turėtų būti pripažintos ir atlikti informavimo ir motyvavimo funkcijas, tokiu būdu būtų kuriamas bendrų veiksmų pagrindas.

6. Nepakanka dalyvavimo mokymosi procesuose tyrimų, dėl to valdžia turėtų juos remti, kad būtų nagrinėjama, kokią naudą mokymasis visą gyvenimą

nimą duoda individams ir visuomenei. Labai svarbūs ir dalyvavimo tyrimai norint informuoti politikos kūrėjus apie nesimokančiuosius ir pagrindines kliūtis jiems įsitraukti.

7. Tarptautinės vyriausybės agentūros (ES, UNESCO) turėtų ir toliau teikti techninę, finansinę ir moralinę paramą SMS ir mokymosi šventėms. Tarptautinio bendradarbiavimo struktūros turėtų būti palaikomos ir tobulinamos. SMS ir mokymosi šventės vyksta nacionaliniu ir vietos lygmeniu ir privalo atliepti nacionalinius ir vietos poreikius. Tarptautinės SMS ir mokymosi šventės turėtų būti grindžiamos įvairovės principu. Nebūtina visko standartizuoti (pavadinimo, tikslinių grupių, laiko ar temų), reikėtų būti kūrybingiems, kad būtų galima garantuoti tęstinę tarptautinę darną.

8. Europos Komisijos Mokymosi visą gyvenimą programa per ateinančius septynerius metus padės daugeliui Europos daugiašalių suaugusiųjų mokymosi bendradarbiavimo projektų. Baigiantis dabartinio Grundtvigo tinklo laikui Komisija turėtų ir toliau finansuoti bendradarbiavimo projektus ir partnerystes, kurios tęs šio tinklo nuveiktus darbus. Ypač svarbu bus naujai formuoti biudžeto struktūras tam, kad būtų galima kuo teisingiau projekto partneriams atlyginti už atliktą svarbų darbą, ne tik tiesiogines sąnaudas.

## **Suaugusiųjų mokymo teikėjams, kultūros institucijoms ir žiniasklaidai (SMS ir mokymosi švenčių organizatoriams ir rėmėjams)**

### ***SMS ir mokymosi švenčių privalumai***

Dalyvauti SMS ar mokymosi šventėje ar ją koordinuoti reiškia išjudinti visas sritis, užmegzti su partneriais naujus ryšius ar atgaivinti senus, užsiimti mokymosi visą gyvenimą lobizmu ir investuoti laiką ir išteklius į šios idėjos sklaidą.

Dalyvavimas SMS gerina suaugusiųjų mokymo teikėjų ar kultūros institucijų prestižą, tiek švietimo, tiek visos visuomenės aspektu. Tai kiekvienai organizacijai palengvins savų kursų siūlymą besimokantiesiems, taigi leis padidinti pajamas, gaunamas kaip mokesť už kursus. Be to, organizacija sustiprins savo pajėgumą – tiek personalo narių, tiek pačios institucijos.

SMS ir mokymosi švenčių propagavimo potencialas taip pat gali būti panaudotas siekiant daryti įtaką politikos sąrangai, kuri lemia suaugusių mokymo teikėjų ir kultūros institucijų veiklą. Sukurtos sąjungos ir kontaktai, kaip ir viešumas padeda lengviau išgirsti kolektyvinį balsą ir stiprinti politinį

spaudimą, kad būtų įgyvendinama mokymosi visą gyvenimą politika. Tuo pat metu mažos vietos organizacijos gauna galimybę sužinoti apie mokymosi visą gyvenimą politiką ir tikslus.

SMS ir mokymosi šventėse sustiprėjęs bendradarbiavimas leidžia dalyvaujančioms organizacijoms rasti temas, kurias įtrauktų ir suaktyvintų besimokančiuosius, ne vien per šventę, bet ir per visus metus ir įvairiomis aplinkybėmis. Tai padeda atrasti daugiau galimybių besimokantiejiems susitikti ir pareikšti apie save, skatina kurti besimokančiųjų forumus ir tinklus ir panaudoti juos konsultavimuisi.

### *Esminės rekomendacijos*

9. SMS ir mokymosi šventės gali nutiesti „tiltą nuo sofos iki klasės“. Suaugusiųjų mokymo teikėjai ir kultūros institucijos turėtų dirbti bendradarbiaudamos ir įtraukti žiniasklaidą, valdžios organų atstovus ir darbdavius. Reikėtų negailėti laiko ir sukurti sisteminių tinklą, kuris nuolat teiktų informaciją ir padėtų plėsti potencialių dalyvių skaičių. Sukurtas tinklas bendruomenės turėtų būti vertinamas kaip kapitalas, kurį galima panaudoti kuriant klestintį ir besivystantį gyvybingą, galingą regioną.

10. Viešumas ir viešieji ryšiai privalo būti bet kurios kampanijos esminiai privalomieji komponentai. Teikėjai turėtų būti pakankamai drąsūs pasinaudoti jų galimybėmis, pavyzdžiui, kviesdami garsius žmones (aktorius, dailininkus, sportininkus) ir politikus, kad išsakytų savo nuomonę ir patirtį suaugusiųjų mokymosi tema.

11. Nors kaitos poreikis yra nuolatinis ir būtina prisitaikyti prie vykstančių pokyčių bei atsižvelgti į politikos prioritetus (pvz., naujos temos, nauji požiūriai, nauji partneriai ir naujos iniciatyvos), organizatoriai turėtų garantuoti tolydumą, išlaikydami bazines struktūras ir bendradarbiavimą su esamais partneriais.

Turėtų nusistovėti pusiausvyra tarp tęstinumo, lankstumo ir novatoriškumo tam, kad šventės išliktų patrauklios visuomenei.

12. Suaugę mokiniai turėtų būti pripažinti partneriais ir dalyvauti visur, kur yra aptariami ir planuojami suaugusiųjų mokymosi klausimai. Suaugusiųjų mokymosi forumus ir tinklus galima panaudoti konsultuojantis dėl mokymosi teikimo struktūrų ir politikos visose šalyse, vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Teikėjai turėtų aktyviai visais galimais jiems būdais teikti paramą jų plėtočiai ir sklandžiai veiklai.

# KULTŪRINIS ŠVIETIMAS KAIP EDUKOLOGIJS REIŠKINYS

## Andragoginiai meninio ugdymo ypatumai

---

JOLANTA KANAPICKAITĖ

*Vilniaus statybos ir dizaino kolegijos lektoriė  
VPU doktorantė*

Šis straipsnis pagrįstas daktaro disertacijos „Individualizacija kaip suaugusiųjų meninio ugdymo reiškinys“ medžiaga, rinkta 1999-2007 m. Vilniaus pedagoginiame universitete ir patirtimi, įgyta dirbant dailės ir dizaino mokytoja Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų vidurinėje mokykloje 1995-2007 metais. **Meno andragogika** yra andragogikos mokslo šaka, atskleidžianti suaugusiųjų meninio ugdymo dėsningumus. Meno andragogikos objektu laikytinas suaugusiųjų meninis ugdymas. Suaugusiųjų meninis ugdymas – suaugusiųjų švietimo dalis, būdinga tiek formaliajam, tiek neformaliajam ir informaliajam švietimui. Meno andragogika aprėpia šokį, dailę, teatrą ir muziką, kaip atskiras edukacijos sritis.

Meno andragogikos strateginė metodologinė nuostata, leidžianti nustatyti pagrindines meno andragogikos kryptis, yra dvilypė ir remiasi: **besimokančiojo meninės kūrybinės patirties unikalumu ir socialiniu meniniu aktyvumu** (Armstrong, 1997; Edelson, 1994; Flower, Tapiovaara, 1980; Gent, 1997; Grampp, 1980; Grauw, 1981; Kamarck, 1975; Madge, Weinberger, 1973; Pring, 1985; Roberts, 1987; Smith, Best, 1980; Urbach, 1980; Waller, 1947). Pabrėžiama, kad suaugusiųjų meninio ugdymo tikslas yra kurti ir ugdyti save. Remiantis suaugusiųjų problemų tyrinėjimais, galima teigti individualių asmens savybių ir amžiaus priklausomybę. Pavyzdžiui, D.

K. Simontonas (1989), ištyręs 1919 klasikinių muzikos kūrybinių, parašytų 172 kompozitorių, sulaukusių senyvo amžiaus, vadina juos „gulbės giesmės“ reiškiniu ir patvirtina hipotezę, kad kūrybinės jėgos, meistriškumas ir išmintis formuojasi iki gilios senatvės. Pasak B. H. Lemme (2003), sukauptos žinios, patyrimas nekinta, tik pamažu silpnėja informacijos apdorojimo gebėjimai. M. Thorpe, R. Edwardsas, A. Hansonas (1993) pabrėžia, jog su branda žmogaus tikslai, asmeniniai uždaviniai, taip pat mokymas ir mokymasis darosi vis individualesni. Tą patį teigia M. S. Clarkas (2002) ir R. F. Baumeisteris (2002). Atsižvelgiant į tokius mokslininkų tyrimus, galima teigti, kad su amžiumi didėja ir individualių savybių raiška.

Suaugusieji sąmoningai kelia kūrybinio darbo uždavinius, susiformuoja savitą individualų kūrybinio darbo stilių. Per meninę veiklą gali būti plėtojami bendrieji asmens gebėjimai – asmeniniai, socialiniai, komunikaciniai, darbo ir veiklos. Vienas svarbiausių andragoginių mokymo ir mokymosi aspektų (skirtingai nuo vaikų mokymo) – patirtinis mokymas ir būdai, skatinantys mokymąsi iš savo patirties. Tokio „patirtinio mokymo ir mokymosi“ teoriniai pagrindai atskleidžia metodologines problemas, susijusias su **meninės patirties** aktualizavimu (Armstrong, 1997; Pring, 1985; Grampp, 1980; Roberts, 1987). Meninė patirtis yra meno andragogikos ypatybė. Suaugusiųjų meninis ugdymas remiasi ilgamete menine asmens patirtimi, todėl gebėjimas kurti nepriklauso nuo amžiaus (Gaitskell, Hurwitz 1970). Vienas iš svarbiausių aspektų, kalbant apie suaugusiųjų mokymosi motyvaciją, – pirminė mokymosi patirtis, įgyta vaikystėje ar paauglystėje. Suformuoti stereotipai ar baimė piešti, „įkaltas į galvą“ vaizdavimo būdas gali trukdyti visybiškam ugdymui. Suaugusiųjų mokyklų lankytojai ateina su jau susiformavusia nuomone apie meną, meninį ugdymą ir turi tam tikrą meninę patirtį, todėl mokytojo uždavinys – suvokti, kad mokymo ir mokymosi sėkmė priklauso nuo asmeninio požiūrio į dalyką.

Nagrinėdamas socialinio ugdymo ir meninių programų suaugusiųjų mokykloms problematiką, M. Y. Robertsas disertacijoje (1987) apie bendruomeninius suaugusiųjų ugdymo centrus teigia, kad programos turi būti sudaromos siejant meninius užsiėmimus su gyvenimo realijomis, plėtojant socialinę ir profesinę veiklą, atsižvelgiant į estetinį, kultūrinį, ekonominį, socialinį, politinį kontekstą. Tai pagrindinis skirtumas nuo vaikų meninio švietimo (vaikai neturi sukaupe didelės meninės ir socialinės patirties, o ją vis nuolat įgyja). Tačiau yra ir kita nuomonė, kad menas suaugusiojo amžiuje remiasi vaikystės išgyvenimais,



atnaujina juos, leidžia pasijusti kaip vaikui ir meninė veikla gali padėti įveikti kompleksus, gaivina prisiminimus. Meno andagogams reikėtų patiems pasirinkti, kokiai kryptčiai atstovauti, o gal derėtų jungti abi nuomones?

Mano asmeninė praktika liudija, kad atėjęs į mokymo instituciją, žmogus jau turi susiformavusį meninį skonį, tam tikrų meninių įgūdžių. Pradėdami studijuoti asmenys jau turi pakankamai praktinių žinių, kurias reikia susisteminti ar papildyti. Besimokantiejiems kartais trūksta išlavintų meninių gebėjimų (nors ir tokie asmenys kuria). Ugdytiniai „jaučia ir stebi“, gali papasakoti ir interpretuoti, aprašyti, kaip suvokia kūrinio vertę, įvertinti menininkų parodas. Todėl svarbus visų besimokančiųjų suaugusiųjų meninis ugdymas, nepriklausomai nuo turimų meninių gebėjimų, amžiaus, kitaip tariant, galimas visų meninis ugdymas. Tokia koncepcija yra ypač aktuali meno andragogikai.

Susiteminus meno andragogikos teorijas galima teigti, kad suaugusiųjų meninis ugdymas atlieka tokias funkcijas:

1. Socialinės adaptacijos funkciją. Adaptacija – tai dvipusis individo ir jį supančios aplinkos santykis, jis padeda keisti aplinką arba keistis pačiam.
2. Sociokultūrinės integracijos funkciją – socialinių grupių ar individo jaugimą į visuomenę.
3. Rekreacinę funkciją – kaip jėgų atgavimo forma.
4. Relaksacinę funkciją – kaip laisvalaikio, pramogų, poilsio forma.
5. Terapinę funkciją.
6. Prevencinę funkciją. Prevencijos meno priemonėmis siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams (nedarbui, nusikaltimams, alkoholizmui ir pan.).
7. Resocializacijos funkciją – kaip prarasto pasitikėjimo socialine aplinka, socialinio statuso ir vertingumo susigrąžinimas.
8. Jausmų, kaip estetinio pasigėrėjimo, ekspresijos funkciją – kaip estetinio jausmo (pasigėrėjimo, grožėjimosi) suvokiant ir kuriant meno kūrinį išraiška ir emocinis išgyvenimas.

Minėtosios funkcijos nusako suaugusiųjų meninio ugdymo ir jo poveikio tyrimų. Sisteminant andragoginius meninio ugdymo pagrindus galima skirti tokius ypatumus:

- Suaugusiųjų meninis ugdymas remiasi individualia raiška, asmens „vidinių galių ekspresija“ (Flower, Tapiovaara, 1980). Kurdami suaugusieji geba ryš-

kiai ir įtaigiai parodyti savo vidinius jausmus, išgyvenimus ir būsenas. Daug dėmesio skiriama vidinėms suaugusiųjų būsenoms išreikšti menu (Armstrong, 1997; Edelson, 1995; Grauw, 1981; Gent, 1997).

- Meno andragogikos koncepcinė nuostata teigia, kad suaugusiųjų ugdymas padeda kurti ir ugdyti save (Edelson, 1994; Flower, Tapiovaara, 1980; Gent, 1997; Grampp, 1980; Grauw, 1981; Smith, Best, 1980).

- Tai meno vartotojo ugdymas (Armstrong, 1997), „meno turistų ugdymas“ (Gent, 1997).

- Suaugusiųjų meninis ugdymas turėtų skatinti savaiminę laisvą meninę kūrybą (Grampp, 1980; Grauw, 1981; Smith, Best, 1980; Urbach, 1980).

- Meno andragogika akcentuoja kiekvieno suaugusiojo meninės kūrybos skatinimą ir įvertinimą (Armstrong, 1997; Edelson, 1995; Flower, Tapiovaara, 1980; Gent, 1997; Grampp, 1980; Grauw, 1981; Kamarck, 1975; Madge, Weinberger, 1973; Roberts, 1987, 1989; Pring, 1985; Smith, Best, 1980; Tilburg, 1988; Urbach, 1980, Waller, 1947).

- Suaugusiųjų meniniam ugdymui, ypač kūrybai, būdingas individualus mokymasis, individuali išraiška, savita vizualinė kalba. Pasak R. Smitho, D. Besto (1980), remdamiesi individualia patirtimi ir jausmais, suaugusieji geba atlikti kūrybinius darbus. D. Boughtonas ir R. Masonas (Boughton, Mason, 1999), nagrinėjantys meninio ugdymo globalumo ir lokalumo, multikultūriškumo problematiką, pabrėžia suaugusiojo asmens individualų ir visiškai savarankišką meninį pažinimą ir kūrybą. Taigi meno andragogikai yra būdingas individualus ir savarankiškas mokymasis.

- Meno andragogika pagyvenusių žmonių kūrybinę veiklą apibūdina kaip *harmonijos siekimą su pačiu savimi ir supančia aplinka*. Anot meno andragogų H. D. Gramppo (1980), Z. Urbacho (1980), R. Smitho, D. Besto (1980), H. J. M. D. Grauvo (1981), brandaus amžiaus žmonių meninei veiklai būdinga jau susiformavusi meninės patirties raiška, vaizdavimo būdas, naujovių vengimas. Brandaus amžiaus žmonių kūrybą galima būtų apibūdinti kaip labai subjektyvią vidinę ekspresiją.

- Ugdymas, paremtas asmenine menine patirtimi (Armstrong, 1997; Pring, 1985; Grampp, 1980; Roberts, 1987).

- Socialinis suaugusiųjų meninio ugdymas – bendruomeninės veiklos pagrindas (Roberts, 1987). Palanki socialinė bei kūrybinė aplinka daro įtaką asmeniui (Madge, Weinberger, 1973). B. V. Gentas (1997), meninius užsiėmimus lygina su socialiniu darbu. Pasak H. J. M. D. Grauvo (1981), suaugusiųjų

meninis ugdymas sprendžia sociokultūrinės integracijos problemas. „Menas padeda besimokantiems suaugusiesiems sėkmingai socializuotis, atlikti socialinius vaidmenis“ (Roberts, 1989). Pasak E. Kamarcko (1975), suaugusiųjų meninis ugdymas sudaro sąlygas dalyvauti bendruomeninėje veikloje, atskleisti savo talentą, sprendžia užimtumo problemas.

- Meninė veikla padeda įveikti psichologines problemas: vienišumą, su-svetimėjimą (Pring, 1985; Grauw, 1981).

Tarptautiniame seminare, 1980 m. Suomijoje nagrinėjusiam skandinavų meninio ugdymo patirtį, buvo priimtos rezoliucijos ir suaugusiųjų meninio ugdymo klausimais.

1. Asmuo ir visuomenė daro poveikį vienas kitam. Suaugusiųjų meninis ugdymas išsaugo humanišką kultūros tradiciją ir skatina asmenį kokybiškai gyventi sociume.

2. Meno edukacija yra kultūrinio ir socialinio identifikavimo aktas. Meno edukacija yra kaip manifestas kuriant socialines ir asmenines humaniškas vertybes nenutrūkstamo švietimo sistemoje.

3. Meno edukacija, kaip dailės, šokio, muzikos, teatro kūrybinis procesas, daro įtaką kokybiškam švietimui, lavina kūrybinį mąstymą ir emocijas, padeda išlikti aktyviam bendruomeninėje veikloje kintančiomis sąlygomis.

4. Suaugusiųjų meninis ugdymas yra veiksmingas. Svarbios šios meninio ugdymo funkcijos: saviaktualizacija, asmens socializacija, adaptacija, meninė prevencija, rekreacija, neįgalųjų ir brandaus amžiaus žmonių integracija.

5. Suaugusiųjų meninis ugdymas padeda valdyti gyvenimo kaitos procesus bei prisitaikyti prie gyvenimo realijų, ugdo atsakingą ir kūrybingą asmenybę.

Pasaulyje populiarėja *gerontologinis meninis švietimas* (pagyvenusių žmonių švietimas) skiriamas prie naujų edukologinių tyrimų. Anot R. C. Alchley (1983), JAV senų ir pagyvenusių žmonių programas įgyvendina apie 25 % koledžų. Populiariausios tarp pagyvenusių ir senų žmonių studijų yra tos programos, kurios skirtos *praktiniam meno pažinimui, menų studijoms, amatams*. Seni žmonės renkasi ir kitas programas, skirtas suaugusiesiems: raštingumo lavinimo, technologinio ir kompiuterinio raštingumo, humanitarinių ir socialinių mokslų, oratorinio meno, karjeros konsultavimo ir pan. Pasirinkimo įvairovė rodo, kad brandaus amžiaus žmonės pasižymi mokymosi multimotyvacija. Taigi vyksta senų ir pagyvenusių žmonių socialinė integracija.

**Suaugusiųjų meninis ugdymas Lietuvoje.** Tarpukario Lietuvos mokyklose suaugusiųjų meninis ugdymas vyko dailės, kultūros istorijos, dainavimo, braižybos-paišybos vakariniuose kursuose. Neakivaizdinių suaugusiųjų institutų programose (1934, 1937) šios disciplinos laisvai pasirenkamos. Meninio ugdymo dalykų 1945–1995 metais nebuvo, nes ugdymo planas suaugusiųjų mokykloms buvo susiaurintas. Nuo 1995 iki 1999 metų meninis ugdymas, dažniausiai dailė, kai kur dailė ir muzika, buvo privalomas (viena savaitinė pamoka). Prasidėjus profilinio mokymo reformai meninio ugdymo dalykai tapo neprivalomi, laisvai pasirenkami.

Aiškėja bendroji suaugusiųjų meninio ugdymo raidos tendencija – siekti meno istorijos žinių ir kūrybinių užduočių sintezės. 1931–1937 metų „Savišvietos instituto“, „Kalbanaeum instituto“ neakivaizdinio paišybos ir dainavimo dėstymo programos yra vieninteliai dokumentai, skirti suaugusiųjų meniniam ugdymui Lietuvoje iki 2007 metų. Šiose programose nepakankamai dėmesio skiriama suaugusiųjų ugdymo ypatumams. Tarybinio periodo mokymo planas pasižymėjo teminėmis užduotimis. Profilinis meninis ugdymas sieja meninę raišką ir teoriją. Suaugusiųjų meninio ugdymo raidos tendencijos parodo teorijos ir praktikos sąsają stiprėjimą. Išnagrinėję meninio ugdymo teminius planus suaugusiųjų mokyklose, galime teigti, kad *įsigali tendencija mažinti teorines žinias ir orientuotis į kūrybines užduotis.*

Andragoginiai meninio ugdymo pagrindai aptariami tik 2002–2003 metų programose. Suaugusiųjų meninis ugdymas įteisintas kaip kitoks, skirtingas nei vaikų, ugdymas Švietimo gairėse 2003-2012 m., Lietuvos švietimo plėtotės strateginėse nuostatose. **Taigi pasaulyje susirūpinta suaugusiųjų meniniu ugdymu. Lietuvoje dar neatlikta suaugusiųjų meninio ugdymo sisteminė analizė.**

## Literatūra savarankiškomis studijoms

1. Kanapickaitė J. Suaugusiųjų meninis ugdymas – vienas iš edukologinių reiškinių // Profesinis rengimas – tyrimai ir realijos. – Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2003. Nr. 6, p. 221–222.
2. Kanapickaitė J. (a) Suaugusiųjų meninio ugdymo individualizacija besimokančioje informacinėje visuomenėje // Pedagogika. – T. 65 (2003), p. 113–121.
3. Kanapickaitė J. (b) Suaugusiųjų meninio ugdymo individualizacija kaip sociokultūrinės integracijos problema // Pedagogika. – T. 64 (2003), p. 40–46.
4. Kanapickaitė J. Suaugusiųjų meninio ugdymo sociokultūrinė integracija ir individualizacija // Pedagogika. – T. 59 (2002), p. 148–155.

## Pamąstymai apie literatūrą vaikams ir ne vaikams

---

VYTAUTAS V. LANDSBERGIS

Kuo skiriasi literatūra vaikų nuo suaugusiųjų literatūros? Vaikų literatūroje akivaizdžiau deklaruojama etinių vertybių sistema. Tokia literatūra siekia pažadinti šviesos, meilės, gerumo ilgesį. Tačiau tarnavimas šviesai, meilei, gerumui nebūtinai pasireiškia tiesioginiu šviesos vaizdavimu. Kartais ir tamsaus ar liūdno pasaulio rodymas atlieka pažintinę, „grūdinamąją“ misiją. (J. Basanavičiaus surinktoje tautosakoje taip pat rasime siaubo pasakų apie nukąstas galvas ir duris, užkištas žmogaus pirštu...)

Argi suaugusiųjų literatūros kūrimo taisyklės kitokios? Jos, regis, visur daugmaž panašios: jei literatūros kūrinyje užfiksuotas koks nors žmogaus (jo sąmonės) keitimosi principas – kūrinys gyvas.

Kam skirtos Anderseno, Hauffo pasakos – vaikams ar suaugusiesiems? Šiems autoriams toks klausimas, sakytume, neaktualus – tai tiesiog aukšto lygio literatūra, ir tiek.

O tai, kad sukurta ji pasakos, o ne apsakymo ar eilėraščio forma, – tik rašytojo stiliaus ir mąstymo dalykai. Dauguma G. G. Marquezo apsakymų ir netgi romanų paremti pasakų kūrimo principais. Pvz., garsusis apsakymas apie senį dideliaisiais sparnais: pajūryje randamas nukritęs senas angelas, jis uždaromas su vištom į narvą ir turistai iš visur važiuoja jo žiūrėti, net tiki, kad vien angelo pamatymas išgydo daugelį ligų. Tačiau netrukus angelas visiems nusibosta, nes tuo metu miestelyje pasirodo didelė vorė su moters galva...

O F. Kafkos žmogus-vabalas po lova? Modernioji XX amžiaus proza pasakos žanrą puikiai pritaikė suaugusiųjų pasaulio reikmėms.

Patriarcho J. Basanavičiaus surinktų „Pasakų lietuviškų“ pirmame tome yra pasaka „Apė bajoro dukterį, katra į vaiską išėjo“. Trumpai priminsiu pasakos turinį. Bajoras neturi sūnaus, o turi devynias dukteris. Nėra ką leisti į kariuomenę, tai viena iš dukterų išsiprašo eit į žalnierius – tėvas ją aprenkia, nukerpa plaukus ir išleidžia pas karalių tarnaut. Gerai betarnaudama dukra tampa generolu. Bet štai netikėtai karaliaus dukra užsimano už šito „generolo“ ištekėt. Karaliui tai kas – iškelia vestuves ir apvesdina. Tačiau jau pirmąją vestuvių naktį, kai tik „generolas“ užmiega, karalaitė jį apžiūri ir labai nusimena nieko vyriško nesuradusi... Tada ji pasiskundžia tėvui, kad su tuo vyru gyventi nebenorinti. Įpykęs tėvas karalius kaipmat išsiunčia žentą pas kaimynystėje gyvenantį žiaurų karalių, kad šis netikusį jaunikį nugalabytų. Keliaudamas „generolas“ sutinka žmogų, šokinėjantį medžių viršūnėmis, žmogų, raunantį ažuolus, ir taiklų medžiotoją, šaudantį zuikius. Jie kartu nukeliauja pas žiaurųjį karalių, tą niekšą nugali ir tada jau eina atgal. Pakelėj užaina trobelę. Toliau cituoju:

„Ten rado visko ant stalo valgyt ir gert. Pavalgę nežino ką daryt. Kad nieko tuose namuose nebuvo, karaliaus žentas užsilipęs prišiko ant stalo. Parėjus ragana niekaip daugiau nekeikė, tik sakė:

– Jeigu vyras – kad gautų mergiškus pautus, o jeigu merga – kad gautų vyriškus!

O beeidamas karaliaus žentas pajuto, kad jam išdygo pautai. Prasidžiugęs ėjo namo. Parėjęs vėl gyveno su savo pačia. Tada pasigyrė jo pati, kad geras vyras, ne toks kaip pirma. Dabar mylisi ir gyvena po šiai dienai, jei nenumirė.“

Nesvarbu, ar vaikų literatūroje vaizduojamas gražus pasaulis, ar negražus. Svarbi sąmonės pasikeitimo, prasiplėtimo galimybė. Bet norint tai pasiekti reikia nugalėti pirmąjį skaitytojo pasipriešinimą ir jį prisijaukinti it kokią Mažojo princo lapę... Norint tai padaryti, reikia kalbėti ta kalba, kurią suprastų šiuolaikinis skaitytojas. Humoro, absurdo, anekdotų, melodramos, parodijos, repo, kompiuterinio žaidimo ar pan. kalba. Ir dar reikia atsiminti tai, ką žino jaunasis skaitytojas, t. y. sugebėti grįžti į vaikystę.

Kodėl daugelis menininkų idealizuoja vaikystę? Gal todėl, kad vaikystėje žmogus dar nėra užmiršęs ano pasaulio, kuriame buvo prieš gimdamas. Jis yra atviros sielos – nuoširdus, mylintis šį trapų pasaulį ir norintis jį išsaugoti, papuošti, t. y. vis dar naivus idealistas. Gal dėl to knygos, kuriose užfiksuotas toks tarsi dzenbudistinis vaikiškos sielos lygmuo, – nesensta. „Mažasis princas“,

„Rugiuose prie bedugnės“, „Pienių vynas“ ir aibė kitų...

Kartais galvon šauna tokia paika mintis, kad vaikai į šį pasaulį ateina kažko mus pamokyti, o mūsų darbas – kaip nors nenuskriausti savo mokytojų, juos mylėti, puoselėti ir gerbti. Ir išgirsti...

Aš, kaip turbūt ir kiekvienas tėvas, galėčiau pateikti krūvas pavyzdžių iš savo gyvenimo, kai vaikai yra buvę mano didžiausiais mokytojais, kantrybės ugdytojais, egoizmo naikintojais ir t. t. Tarkim, kartą gulėjau lovoje sirgdamas gripu ir labai supykau, kai mažiausioji Severija – ji tuomet tebuvo pusantrų metų – įėjusi į mano „šventą“ kabinetą drįso maigyti mano „švento“ kompiuterio mygtukus.

– Severija, liaukis, – sušukau aš ir tuoj pat pamačiau, kad Severija naivia veido išraiška atsisuko, truputį išsiskėtė ir mano „šventam“ darbo kambary ant grindų atsirado balutė. Supratau, kad mūši, ko gero, pralaimėsiu beviltiškai, tad reikia „nepastebėti“. Įsikniaubiau į knygą ir nutariau apsimesti, kad nepamačiau šio nemalonaus nesusipratimo. (Tiesa, užmiršau dar pasakyti, kad Severija į kelnytes tuo metu jau nebedarydavo...)

– Tėte, kaip gyveni? – po minutės tylos pasigirdo naivus Severijos balsas ir supratau, kad manęs ji nepaleis, kol nepamokys iki galo. Suvokiau, kad esu paguldytas ant abiejų menčių, pradėjau juoktis ir pasidaviau be mūšio, – supratęs, katras iš mūsų čia svarbesnis ir išmintingesnis.

Vaikų literatūra, kaip ir bet koks kitas menas, turėtų būti misijoje – stengtis nešti šviesą, meilę, ugdyti amžinąsias dvasines vertybes. Tačiau nėra jokio recepto, kaip to pasiekti. Galima būtų teigti, kad norint nešti šviesą, reikia ir pačiam stengtis tapti bent mažyčiu šviesoforu, tačiau kartais suveikia ir atvirkščias – nuopuolio ir atgailos dėsnis, kaip J. Biliūno „Kliudžiau“...

Literatūra vaikams (ir ne tik vaikams!) – yra visų pirma autoriaus „išsivadavimas“, darbas su savim: su savo psichika, vaikyste, praeitimi, nuodėmėmis. Tai tobulumo ilgesys.

Vaikams rašantysis turėtų stengtis būti dvejose pozicijose – ir savo skaitytojo bendraamžis, draugas, juokdarys, ir Mokytojas, gal net rytietiška prasme – kaip aukštesnės dvasinės etikos, kosminių kodų ar principų puoselėtojas. Bet kaip tai įvilkti į vaikams, jaunimui suprantamą ir mėgstamą formą? Sudėtingas reikalas. Gal reikia pabandyti tekstais rep’uot?

Aš neketinau rašyti vaikams. Atsitiko taip, kad, kai įstojau į Vilniaus universitetą, ten vyko studentų kūrybos vakarai, kur labai trūko humoro, ir manęs paklausė:

– Vytai, ar neturi kokių nors juokų?

O aš tuomet per paskaitas rašinėjau draugams tokius anekdotus apie Rudnosiuką, paėmęs Vytės Nemunėlio personažą, ir iš jo krėčiau nesąmones. Jos patiko ir studentų auditorijai, tai tada kilo azartas rašyti jų dar ir dar.

O paskui aš išvažiavau į Gruziją studijuoti kino režisūros. Palikau savo šešerių metų sūnų, kuris man labai rūpėjo. Supratau, kad vienintelis būdas su juo turėt kontaktą, tai jam rašyti pasakas. Sužinodavau telefonu, kokios jo gyvenime psichologinės problemos ir jam siūsdavau Rudnosiukus.

Tai tokiu būdu pirma knyga susidėjo tarsi iš studentišku juokų, kurie paskui buvo pritaikyti tam pačiam personažui laiškuose iš Gruzijos sūnui. Grįžau iš Gruzijos, atsiėmiau iš jo tuos laiškus, pasidariau kopijas ir išleidau pirmąją knygelę – „Rudnosiuko istorijas“.

O paskui tai viskas ėjosi tarsi savaime.

Mes su vaikais mėgstam kvailioti ir vakarais vieni kitiems pasakoti visokias nesąmones. Ir taip atsirado pasakojimai apie obuolius. Paskui sėdau prie kompiuterio, šalia stovėjo mano sūnus Jonas, kuriam buvo tada jau kokie septyni metai, ir tikrino, ar aš viską teisingai rašau. Kai turi adresatą pašonėje, tai tada labai lengvai rašosi. Tai visos knygos taip ir buvo sukurtos kažkokiam konkrečiam vaikui. Severijai parašiau paskutinę knygą „Pelytė Zita“, galvodamas apie ją, jos psichologiją, pasaulio matymą.

Prieš tai buvo „Angelų pasakos“, pritaikyta Julijai. Ji yra angelas. Iš pokalbių su ja, galvojimo, ką aš norėčiau jai pasakyti, kai jau bus didelė, ką aš norėčiau jai priminti iš mūsų buvimo vaikystėje. Čia yra galbūt tokie die-noraščiai. Aš niekad negalvojau apie auditoriją plačiąja prasme, kažkokias leidyklas, rinką.

Kas yra ta mistinė misija? Ar menas suaugusiems neturi būti misijoje? Čia jau galima daugybė visokiausių interpretacijų – bene tiksliausiai apie misiją yra pasakęs skulptorius Vilius Orvidas: „*Kūryba turi tarnauti išsivadavimui, o ne pavergimui.*“ Jei kūryba padeda išsivaduoti iš žemų instinktų, sujūdina dieviškuosius žmogaus pradus – tai ji išvaduoja. Jei pataikauja primityvioms „beždžioniškoms“ žmogaus jauslėms – tai pavergia...

Iš Hario Poterio galima tik mokyti susikalbėti su tokia plačia auditorija. Ateina stebuklų, mistikos poreikis – tas nėra blogai. Bet kartais ir pasimetu, supratęs, kad mano vaikams kažkodėl nebeįdomus Karlonas ar Mažasis princas. Kažkaip keičiasi viskas, reikia bandyti įsiklausyti, atpažinti tą TV ir kompiuterių sujauktą sąmonę, prisiversti būti šito naujojo pasaulio dalimi.



Neišsemiami lobynai yra folklore – gerai bent teatras vaikams vis iš to aruodo pasisemia. O mūsų kaukai, laumės ir bezdukai – galėtų būti nemažiau įdomūs, negu kokie Poterio elfai.

Rašytojas vaikams turi būti skaitęs ir išmanyti mažne viską: ir Harį Poterį, ir lietuvių padavimus bei legendas, ir kompiuterinius žaidimus, ir sekso techniką, ir Kristaus bei Budos gyvenimą. O kai visa tai susimaišys su asmenine patirtimi, su pilnatvės ir meilės ilgesiu – gali gimti kas nors. Bet nebūtinai...

Kai skaitau Paulo Coelho, suprantu, kad tai yra literatūra, galinti keisti pasaulį. Kartais ji balansuoja vos ne ant kičo ribos, bet į ją yra įterpti labai svarbūs, esminiai kodai. Be to, ji yra komunikabili – suvokiama ir prastuomenės, ir aukštuomenės. Lietuvių literatūra yra šiek tiek per uždara. Aš manau, kad čia gal reikėtų kalbėti apie Dievo problemą – ar ji yra dieviška, ar žmogiška, kūniška. Kūniškumas irgi nėra blogai, pornografija – tarkim, labai populiarus dalykas. Vieniems vartotojams reikia to, kitiems kito. Pornografijos reikia daugeliui, dieviškumo – mažesniai skaičiui žmonių. Kai Paulo Coelho tuos abu polius sujungia romane „I I minučių“, gimsta šedevras. Marija Magdalena man vienas artimiausių šventųjų...

## Muziejai ir suaugusiųjų švietimas

---

ELLINOR HAASE

*Europos suaugusiųjų švietimo asociacija (EAEA)*

Yra pakankamai daug puikaus muziejų švietėjiško darbo pavyzdžių. O ir suaugusiųjų švietimo įstaigos įvairiausius kursus skiria muziejų parodoms, ekspozicijoms ir pan. Kodėl muziejui ir suaugusiųjų švietimo įstaigai verta bendradarbiauti ir kokie to bendradarbiavimo privalumai?

Mes išvelgiame trejopas bendradarbiavimo naudos abiem šalims priežastis, jas lemia: turinys, patrauklumas, organizacinės galimybės.

### Muziejaus turinys

Muziejai teikia daug mokymosi galimybių: parodose galima pamatyti dailininko darbus, apsilankius su gidu, ekskursijų vadovu dailininko darbus galima geriau suprasti. Su protėvių gyvenimu supažindina liaudies buities muziejai, muziejai po atviru dangum ar etnologijos muziejai. Muzikos istorijos idealu mokyti senų muzikos instrumentų muziejuje ir kt.

Bendradarbiaudami su suaugusiųjų švietimu muziejai priversti plėsti pasiūlos diapazoną, kartu gali sukurti įdomių temų ciklą: temas galima nagrinėti lygiagrečiai abiem įstaigoms – įžanga suaugusiųjų švietimo įstaigoje, o kita dalis muziejuje. Įdomių temų pakanka, pavyzdžiui: pramonės istorija, paprastų žmonių gyvenimas, kaimų tradicijos ir t.t.

### Kaip muziejus atrastų naujų lankytojų

Bendradarbiaudamas su švietimo įstaigomis muziejus gali rasti naujų tiks-

linių lankytojų grupių. Suaugusiųjų švietimo įstaigų lankytojai skiriasi nuo muziejų lankytojų. Tarp jų pasitaiko asmenų, niekada nebuvousių muziejuje, ir jiems ten nueiti savarankiškai nėra lengva. Bet jeigu suaugusiųjų švietimo įstaiga rengia kursą muziejuje arba kartu su juo, kai kurie pirmą kartą įžengs į muziejaus pastatą, nors kitu atveju to nedarytų.

Mažesni muziejai arba esantys toli nuo didmiesčių negausiai lankomi. Bet jei jie gali pasiūlyti tinkamą aplinką kursui ar jų ekspozicija atitinka kurso temą, labai apsimoka bendradarbiauti su suaugusiųjų švietimo įstaiga.

### **Organizacinės muziejaus problemos**

Bendradarbiaudamas su suaugusiųjų švietimo įstaigomis muziejus gali panaudoti paprastomis savaitės dienomis nelankomas patalpas, gali susieti „prastas“ dienas su mokymosi kursais vienoje arba daugiau salių. Taip pat jie gali panaudoti kursui fondų ekspozicijas arba tas, kuriomis yra nepakankamai domimasi ir t.t.

### **Kaip švietimo įstaiga gali pasinaudoti muziejų turiniu**

Yra pakankamai daug veiklos, siūlomos kone visose suaugusiųjų švietimo įstaigose: pasirengimas apsilankyti parodoje; lankymasis konkretaus menininko dirbtuvėje arba pramonės įmonėje; pramonės šakos istorija ir lankymasis muziejuose; kursai, lygiagretūs muziejaus parodoms, papildantys jas ir kt.

Švietimo įstaigai patogiu nuolat bendradarbiauti su muziejais, nes daugelį temų lengviau paaiškinti turint konkrečius objektus, ir šiuo atveju muziejus gali pasiūlyti savo paslaugas.

### **Kuo švietimo įstaigai patrauklus muziejus**

Daugelis įstaigų, siekdamos padaryti mokymąsi patrauklesnį, organizuoja kursus kitose nei savo patalpose. Labai dažnai gana sudėtinga rasti patalpų kur nors kitur, ypač vėlesniu paros metu. Vakariniai kursai suaugusiesiems dažnai vyksta mokyklose, aplinkoje, kuri daugeliui suaugusiųjų sąmoningai arba nesąmoningai primena mokyklos metų patirtį, o ji ne visada buvo tik teigiama.

Muziejaus atmosfera yra maloni, aplinka ir ekspozicijos stimuliuoja, niekas neprimena mokyklos ir nesukelia blogų prisiminimų.

Tikslinga organizuoti literatūros kursą bibliotekoje, fizikos kursą gamtos mokslų muziejuje, o kursą apie inžineriją pramonės muziejuje.

## Organizacinės švietimo įstaigos problemos

Daugumai suaugusiųjų švietimo įstaigų neužtenka patalpų savo pastatuose, taigi jos privalo pasirūpinti patalpomis kitur. Kartais jos organizuoja kursą ne savo pastate, kad geriau pasiektų tam tikras tikslines grupes.

Daugelis įstaigų neturi geros demonstravimo aparatūros savo patalpose ar, pavyzdžiui, iliustravimo medžiagos, tai gali paskatinti juos bendradarbiauti su kitomis vietos arba regiono įstaigomis, pavyzdžiui, muziejais.

## Besimokančiųjų poreikiai ir pageidavimai

Yra priežasčių, dėl kurių individai pradeda arba tęsia mokymąsi, ir priežasčių, dėl kurių nepradeda arba liaujasi mokytis.

## Socialinis kontekstas

Yra socialinių kontekstų, kuriems tam tikro amžiaus bendruomenės narių mokymasis atrodo nepriimtinas. Vokiečių kalboje yra žodis „ausgelernt“ (baigti mokslus). Tiek pasimokęs praktinio darbo savo darbo vietoje, tiek baigęs mokyklą arba universitetą, individas jau „ausgelernt“, t.y. pakankamai moka, jau daugiau nebereikia mokytis. Jei asmuo pageidauja lankyti kursą „mokymosi“ įstaigoje – mokyklos arba suaugusiųjų švietimo pastate – ją ar jį gali stabdyti numanomi nemalonūs draugų ir šeimos klausimai.

Pasitaiko, kad asmuo bijo eiti į mokymosi įstaigą, nes baiminasi pasirodyti „kvailas“, „neišsilavinęs“ ar „nemokša“. Tai ypač būdinga daugeliui neraštingų asmenų, sėkmingai sugebančių slėpti nepakankamus savo skaitymo ir rašymo įgūdžius. Kitokia mokymosi aplinka – ir kodėl ne muziejuje? – gali padėti jiems įveikti savo baimę pasirodyti neišmanėliais.

## Neigiama mokymosi patirtis

Daugelis besimokančių suaugusiųjų jaučiasi nejaukiai taip dažnai naudojamose mokyklos klasėse, nes šios jiems kelia blogų mokyklos prisiminimų. Kvapai, apipavidalinimas, klasės aplinka ir tvarka, pats pastatas grąžina į praeitį, buvusią nemalonią mokymosi patirtį ir trukdo arba net visai atgraso mokytis. Vėlgi kitokia, muziejaus, aplinka atveria daugiau galimybių mokytis ir didina motyvaciją.

## Metodologinės prielastys

Tradicinė klasės aplinka ir tvarka dažnai toli nuo galimos lanksčios ir ma-

lonios mokymosi aplinkos. Daugeliui besimokančiųjų reikia galimybės judėti, liesti objektus, matyti juos įvairiais rakursais. Ne visos suaugusiųjų švietimo įstaigos gali pasiūlyti tokias galimybes savo pastatuose. Muziejų aplinka galėtų puikiausiai tikti daugeliui besimokančiųjų suaugusiųjų.

## **Aplinka**

Moksliniai tyrimai ir mūsų pačių asmeninė patirtis rodo, kad aplinka ypač svarbi mūsų gerovei. Komercinis verslas tikslingai kuria malonią aplinką, kad pasiektų geresnių derybų ar prekybos rezultatų. Pakanka prisiminti muzikinį parduotuvių foną.

Neprimenantį mokyklos aplinką, maloni, atpalaiduojanti ir stimuliuojanti, leis gerai pasijusti besimokančiajam ir taip skatins mokymosi procesą.

## Pasivaikščiokim po Taikomosios dailės muziejų

---

*Trumpas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmų archeologinių radinių ir  
įsigytų bei dovanotų vertybių atkuriamiems rūmų interjerams pristatymas*

VIGINTAS MALINAUSKAS

*Taikomosios dailės muziejaus ekskursijų vadovas*

Taikomosios dailės muziejuje eksponuojami archeologiniai radiniai iš Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų teritorijos. Atkuriamų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų archeologiniai – architektūriniai tyrimai vykdomi nuo 1964 m. Iš viso per 1964 ir 1987 – 2006 m. tyrinėjimus Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų teritorijoje rasta ir suregistruota apie 600000 radinių. Būtent autentiški radiniai padėjo atsakyti į daugelį kilusių klausimų ir sukaupti dar daugiau medžiagos apie Lietuvos valdovų rūmus: eksterjerą, interjerą, dėvėseną, rūmų kasdienybę ir prabangą.

Vilniaus Žemutinėje pilyje XIII – XV a. stovėjo aptvarinė pilis su bokštais, vartais ir rezidentiniais pastatais. 1413 m. žinutė apie Vytauto Didžiojo gyvenimą Vilniaus Žemutinės pilies rezidencijoje liudija, kad čia Lietuvos valdovai dažnai rezidavo, turėjo reprezentacinius ir privačius apartamentus. XV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje pilies teritorijoje galbūt buvo pastatyti nauji erdvesni rezidentiniai rūmai, kurie XVI – XVII a. kelis kartus rekonstruoti ir plėsti, siekiant juos pritaikyti naujiems reprezentacijos ir dvaro gyvenimo poreikiams. Tad nuo XV – XVI a. sandūros iki XVII a. vidurio, kai „tvano“ metu buvo nusiaubti ir apgriauti Maskvos ir kazokų kariuomenės, šie rūmai

apie 150 metų buvo pagrindinė Lietuvos didžiųjų kunigaikščių, kurie tuo pačiu metu dažnai buvo ir Lenkijos karaliai, rezidencija Lietuvoje. Rūmai tapo politiniu, diplomatinu, administraciniu, kultūriniu, meniniu Lietuvos valstybės ir visuomenės gyvenimo centru, skleidė naujas estetines nuostatas.

Pati gausiausia archeologinių radinių grupė – keramika. Daugiausia rasta buitinės keramikos, eksponuojamos fragmentais ir išsilaikiusios įvairių formų puodynės, trikojės keptuvės, dubenėliai ir kt. Įvairios paskirties keramika mokslininkų datuojama XIII – XIV a., XV – XVI a. ir XVI – XVII a. Gotikos laikais atsirado puodų, nelygiai užlietų žalia glazūra. Iki tol glazūruoti indai į Vilniaus Žemutinę pilį atklysdavo iš svetur, neretai kaip tara. Importiniai buvę ir juodos molio masės indai gludintu paviršiumi. Nuo XVI a. vidurio jau žinomas į Žemutinę pilį importuojamas baltas fajansas. Parodoje eksponuojami dubenėliai, tapyti mėlynais, geltonais, rudaais, augaliniais motyvais. Stalui serviruoti buvo naudojami ir keramikiniai bokalai reljefiniu ir tapytu paviršiumi, importuoti iš Vokietijos žemių.

Didelę keramikos dalį sudaro architektūrinė keramika. Tai figūrinės ir profiliuotos plytos, glazūruotos plytos, glazūruotos grindų plytelės, įvairūs kokliai. Nuo pat ankstyvosios gotikos laikų buvo naudotos figūrinės plytos skliautuotų lubų nerviūroms, langų ar durų profiliuotiems apvadams formuoti. Pilies sienos buvo netinkuotos, bet puoštos geometriniais motyvais. Renesanso laikais sienos mūrytos nebe taip rūpestingai, nes fasadai buvo tinkuoti; langams ir durims naudoti granitiniai karnizai ir apvadai, o baroko laikais juos pakeitė smiltainis. Surasta daug įvairių dydžių glazūruotų grindų plytelių, naudotų pilies ir rūmų menėse iki XVII a., tuo metu kai kuriose salėse grindų danga buvo perklota marmuro plokštėmis.

Interjerui buvo naudojama plastinė keramika – krosnių kokliai. Ankstyviausi – dubeniniai arba puodyniniai, renesanso laikais ypač dekoratyvūs – plokštiniai keturkampiai kokliai. Jų fasadai puošti rozetėmis, granatų pumpurais, žiedais ir vaisiais – simboliniu gyvybės įvaizdžiu. Vilniaus Žemutinės pilies valdovų rūmų teritorijoje surasta 5000 įvairaus laikotarpio koklių. Tai pati didžiausia koklių radimvietė pasaulyje, atskleidusi krosnių puošybos, dydžių ypatybes. Šie radiniai pasitarnaus atkuriant interjerų elementus valdovų rūmuose.

Archeologinių radinių ekspozicijoje ypatingą susidomėjimą kelia įvairios paskirties metalo dirbiniai; geležiniai apkalai, spalvotųjų metalų apvadėliai (diržams, drabužiams, piniginiams, knygoms), vinys, papuošalai (auksiniai, sidabro, vario žiedai, auskarai ir kt.), įvairių laikotarpių monetos.

Apie ankstyvųjų amžių Vilniaus Žemutinės pilies rezidencijos interjerą žinių beveik neišlikę. Minėta žinutė apie Vytauto Didžiojo laikus patvirtina, jog valdovų rezidencijos menė buvo išklota medžio paneliais, būdingais gotikos epochos pilių dekorui.

Nuo XV a. pabaigos iki XVII a. vidurio rūmų interjerai pergyveno kelias stilistines permainas: pradžioje, valdant Aleksandrui, jie turėjo būti vėlyvosios gotikos stiliaus. Žinoma, jog Aleksandro (1492 – 1506) valdymo metais Vilniaus rezidencijos dekoruojamos prabangiais audiniais, valdovas mėgo ir rėmė dailę, kaupė lobyną, biblioteką. Šiuo metu valdovų rūmų ekspozicija papildyta didaktinio pobūdžio paroda, skirta Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Aleksandro mirties 500 metų sukakčiai. Parodos stendų informacija supažindina su valdovo kilme ir svarbiausiais biografiniais faktais.

Valdant Žygimantui Senajam ir Žygimantui Augustui, rūmai buvo renesanso stiliaus, o Vazų dinastijos valdovai rūmus rekonstravo manierizmo ir ankstyvojo baroko stiliumi. Atkuriamuose valdovų rūmuose, greta kitų ekspozicijų, kaip tik planuojama, remiantis radiniais, istorine informacija bei analogiška medžiaga pristatyti hipotetiškai rekonstruotus tipinius vėlyvosios gotikos, renesanso ir ankstyvojo baroko rezidentinius interjerus bei jų istorines funkcijas.

2005 m. suformuluoti atkuriamų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų interjerų vertybių atrankos kriterijai, kuriais remiantis atrenkamos ir įsigyjamos istorinių reprezentacinių interjerų komponavimui būtinos kilnojamos vertybės – baldai, gobelenai, paveikslai, skulptūros, metalo, keramikos ir kiti kūriniai. Iki 2006 m. liepos 6 d. atkuriamų valdovų rūmų reprezentaciniams interjerams įsigytos 123 istorinės vertybės. Tai baldai, gobelenai, tapybos, grafikos darbai, majolikos, dramblio kaulo, metalo dirbiniai. Gautos ir 2 vertingos dovanos. Retą XVI a. graviūrą, vaizduojančią Gardiną 1658 m., suruktą Niurnberge pagal Žygimantui Augustui dirbusio dailininko piešinį, valdovų rūmams 2003 m. skyrė žymus mokslininkas ir kolekcininkas dr. Tomasz Niewodniczanski. Kitoje XVIII a. pabaigos graviūroje, suruktoje žymaus italų grafiko Francesco Pranesi, vaizduojama imperatoriaus Adriano vila Tiolyje. Ji dedikuota paskutiniajam Lietuvos ir Lenkijos valdovui Stanislovui Augustui Poniatovskiui. Šią graviūrą valdovų rūmams 2004 m. dovanojo žymus lietuvių išeivijos kultūrininkas Valentinas Ramonis su žmona.

Ekspozicijoje pristatoma 12 gobelenų, sukurtų garsiose Flandrijos ir Prancūzijos dirbtuvėse XVI – XVII a. Ankstyviausias gobelenais „Dramblių eiseną“ (fragmentas, Tournai) siekia dar Žygimanto Senojo valdymo laikus.



Žygimanto Augusto renesansinių gobelenų stilistiką atitinka gobelenas „Žvėrių parkas“ (Brukselis) ir kt.

Didžiausia pristatomų interjerų vertybių grupė yra istoriniai baldai (50 vietų). Ankstyviausias rodomas baldas priskiriamas vėlyvosios gotikos periodui, didžiojo kunigaikščio Aleksandro valdymo metams. Ypatinga įsigyta vertybė – Burgundijos kunigaikščio krėslas su aukštu atlošu. Tai tipiškas XV a. pabaigos – XVI a. pirmosios pusės Europos valdovo sostas. Ikonografinė medžiaga patvirtina, jog panašios konstrukcijos sostus turėjo ir Lietuvos bei Lenkijos valdovai iki XVI a. vidurio. Vertingiausi Vazų baroko epochos baldai yra kabinetinis sekreteras (Genuja, XVI – XVII a. sandūra), didelė spinta su ereliais, meistriškai drožinėta ir auksuota kasapanka.

Nors dauguma valdovų rūmams įsigytų istorinių vertybių yra aukšto meninio lygio kūriniai, Taikomosios dailės muziejuje, taip pat atkurtų valdovų rūmų interjeruose jie bus eksponuojami ne kaip savaiminę vertę turintys meno kūriniai, bet kaip konkrečių epochų ir funkcijų istorinių interjerų kompleksinę viziją atkuriantys meniniai akcentai. 2009 m. visos šios vertybės papuos Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų reprezentacines menes.

## Apie 2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitę, kultūrą ir... žemuoges

---

VILIJA LUKOŠŪNIENĖ

*Savaitės koordinatore*

Suaugusiųjų švietimo savaitė – puiki galimybė nustebinti save! Dalyvaukite joje ir padarykite ką nors tokio, ko niekada iki šiol nedarėte.

Galbūt žengsite pirmąjį žingsnį į mokymosi pasaulį - bibliotekoje, piešimo būrelyje, senjorų teatre, šokių studijoje....

Galbūt Jūs jau daug metų tai darote? Pasidalykite mokymosi džiaugsmu su kitais, pakvieskite juos būti kartu.

Tokiu kvietimu pernai kreipėmės į Lietuvos žmones organizuodami septintąją suaugusiųjų švietimo savaitę „Švietimas kultūrai. Kultūra švietimui“.

2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitė buvo skiriama suaugusiųjų švietimui institucijose, tradiciškai nelaikomose švietimo organizatoriais – bibliotekose, kultūros klubuose, muziejuose, meno saviveiklos rateliuose.

Savaitės renginiais skatinome jaunesniojo, vidutinio ir brandaus amžiaus suaugusiuosius išsaugoti savo kūrybines galias ir dalyvauti kultūriniame gyvenime, atkreipėme dėmesį į suaugusiųjų meninį ugdymą, brandaus amžiaus žmonių meninę veiklą, akcentavome kultūros socialinės adaptacijos, sociokultūrinės integracijos, rekreacinės, prevencinės, relaksacinės, terapinės, resocializacijos, meninės saviraiškos, jausmų atskleidimo, suaugusiųjų meninio ugdymo funkcijas.

Savaitės prisiminimai lyg žemuogių vėrimas ant smilgos: kiekviena žemuogė – vis kita akimirka, įstrigusi vykstant Savaitei.

Palydėjom Savaiteį skrydžiui per Lietuvą fleitos muzika. Atliekama M.K.Čiurlionio menų gimnazijos mokinių muzika skambėjo po Taikomosios dailės muziejaus skliautais. Iškilmingame Savaitės atidaryme sveikinimo žodžius ir linkėjimus Savaitės dalyviams tarė Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, LSŠA prezidentė Roma Juozaitienė, Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centro direktorius Tadas Tamošiūnas. Susirinkusieji išklusė dr. Vydo Dolinsko pranešimą *Lietuvos Didžiųjų kunigaikščių rūmai Vilniuje: istorinė ir numatoma funkcija*. Atidarymo renginį pabaigė Viginto Malinausko vedama ekskursija po Taikomosios dailės muziejaus sales.

Keletą žemuogių ant smilgos užvėriau, kai, rengdamasi nuvažiuoti į renginių vietas, tikslinausi, ar jie tikrai vyksta, ar dėl kokių nors priežasčių nepasikeitė organizatorių planai. Visur, kur paskambinau, girdėjau atsakymą *Taip, vyksta* ir kvietimą *Atvažiuokit, laukiame...*

Žemuoge pavadinčiau ir svajonės išsipildymą. Anuomet, 2000 metais, rengdama pirmąją suaugusiųjų švietimo savaitę Lietuvoje, svajojau pabuvoti jos renginiuose ne tik Vilniuje, bet ir kituose miestuose. Darbų gausa, jaudulys, įtampa ir nuovargis buvo didesni už svajonę. Tačiau ne veltui sakoma, kad svajonės reikia laikykis stipriai įsikibus... Ir svajonė išsipildė: vieną 2006 metų Savaitės dieną praleidau Alytaus renginiuose. Kelionėje lydėjo apniukęs dangus ir ....besišypsantys Alytaus žmonės. Su Alytaus darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybos darbuotojais ir lankytojais keliavome po žymiausias Alytaus miesto vietas. Kaip sakė tarnybos vadovė Ramutė Orenienė, „švietimą reikia pradėti nuo savęs, o kultūros pažinimą – nuo pažinties su savo miestu, jo istorija ir vertybėmis“.

Alytaus profesinio rengimo centre, pirmą kartą įsijungusiam į Savaičių judėjimą, bendravo kartos: jaunos centro mokinės demonstravo moterims, besimokančioms pagal persikvalifikavimo programas, stalo serviravimo meną.

Alytaus dailiųjų amatų mokykloje visą savaitę vyko amatų mokymai. Jie turėjo tokį pasisekimą, kad renginių metu norintiesiems vos užteko vietų.

Tą dieną, kai lankiausi, vyko veltinio vėlimo pamoka, kurią organizavo neuilstanti Savaitės Alytaus apskrityje koordinatore Aldona Lesevičienė, o vedė dailininkė tekstilininkė ir dailiųjų amatų mokytoja G.Markevičienė. Bet į šį renginį nebespėjau. Diena buvo per trumpa.

Savaitės metu Alytaus regione vyko per keturiasdešimt renginių. Jie vyko

kaimo ir miesto bibliotekose, mokyklose, įstaigose.

Didelę raudoną žemuogę ant praėjusių metų Savaitės smilgos užvėrė Kultūros ministerija. Tomis dienomis, anot ministerijos darbuotojų, *visa ministerija kalbėjo apie suaugusiųjų mokymosi savaitę*, nes nemažai darbuotojų konkrečiais veiksmais prisidėjo prie Savaitės sėkmės. Vieni jų – Ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas, specialistai Rasius Makselis, Irena Seliukaitė, Romanas Senapėdis – mūsų paprašyti važiavo į regioninius seminarus Marijampolėje, Telšiuose, Kėdainiuose, Tauragėje, skaitė pranešimus, diskutavo su seminarų dalyviais. Kiti – Ramunė Petuchovaitė, ministerijos sekretorius Juozas Širvinskas – rūpinosi kultūrinio švietimo projektų vertinimu, garbės raštų ir atminimo dovanėlių laimėtojams organizavimu.

Saldi ir truputį rasota žemuogėlė – laiškas su renginių programa ir kvietimu dalyvauti. Ant voko – Savaitės atributika: skrendanti moteris. Ne, Lietuvos paštas dar neišjungė į Savaitės judėjimą. Tai sugalvojo ir įgyvendino Šilutės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka. Padarė su meile ir išmone. Ir be skambių žodžių pasakė, kokia jiems svarbi ši Savaitė.

Skaidria marimbos<sup>1</sup> muzika, atliekama Sauliaus Auglio, lietingą vakarą po A.Mickevičiaus bibliotekos skliautais prasidėjo mūsų narės Rasos Kučinskienės knygos „Dailės terapija“ pristatymas. Ir žodžiai apie knygą, ir padėkos knygos autorei, ir muzika veržėsi pro bibliotekos langus, pranešdami Trakų gatvelei – čia vyksta Savaitė.

Paskutiniai Savaitės akordai Martyno Mažvydo bibliotekoje: Vytauto V. Landsbergio kvietimas mąstyti apie suaugusiųjų švietimą kaip dalį Lietuvos atminties ir kultūros, Asociacijos ir jos narių leidinių parodos atidarymas, institucijų, pristačiusių kultūrinio švietimo projektus, pagerbimas. Ir baigiamieji akordai tikrąja prasme – Lietuvos muzikos akademijos studentų akordeono muzika.

Neplanuotas susitikimas su buvusia bendradarbe ir jos pirmieji žodžiai: „Jūsų savaitės plakatai vos ne kiekvienam kaime...“

Žinoma, dar ne kiekviename. Ir paminėtos akimirkos – tik kelios žemuogės ant smilgos, sunokintos ir suvertos visų, organizavusių Savaitės renginius bei dalyvavusių juose. 2006 metais Savaitėje dalyvavo per 180 institucijų, įvyko 391 renginys. Visi jie surašyti Savaitės renginių programoje.

1 Marimba – tai mušamasis idiofonas, kilęs iš Afrikos tautų, plačiau paplitęs Amerikoje. Savo sandara panašus į ksilofoną, tik solidžiau skambantis

Paskutinės trys žemuogės – padėkos rėmėjams ir talkininkams:

- Švietimo ir mokslo ministerijai, parėmusiai suaugusiųjų švietimo savaitę lėšomis, informacijos sklaida.
- Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centrui, padėjusiam išplatinti Savaitės viešinimo medžiagą.
- nacionalinei UNESCO komisijai, suteikusiai galimybę dalyvauti UNESCO 2006-2007 metų Dalyvavimo programos konkurse. Jį laimėję galėjome išleisti kokybiškesnę vaizdinę medžiagą, pakviesti įdomesnius pranešėjus. Paramos liko ir 2007 metų Savaitei.
- ilgamečiams talkininkams – mano akims, rankoms ir širdims regionuose – regioniniams koordinatoriams: be jų Savaitė neskrstytų taip toli ir su tokiu polėkiu.

Jų pasakojimais apie tai, kaip vyko Savaitė Lietuvos apskrityse, tęsiu žemuogių vėrimą.

**Roma Koncevičienė**, Marijampolė: „Ryškiausi renginiai, skirti Savaitės iniciatyvai palaikyti, vyko Marijampolės Perto Kriaučiuo viešojoje bibliotekoje, Marijampolės Kraštotyros muziejuje, Vilkaviškio „Aušros“ vidurinėje mokykloje suaugusiųjų klasėse, Kalvarijos suaugusiųjų vidurinėje mokykloje

Marijampolės Perto Kriaučiuo viešojoje bibliotekoje lapkričio 23-oji buvo paskelbta informacinė diena. Visi norintys galėjo susipažinti su miesto biblioteka, jos veikla, dalyvauti renginyje *Biblioteka. Paslaugos bendruomenei* bei seminare *Skaitymo skatinimo iniciatyvos*, kurį vedė Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas, aplankyti V. Kavaliausko jubiliejinę tapybos parodą.

Marijampolės Kraštotyros muziejuje vyko seminaras *Rudens kalendorinės šventės. Papročiai, apeigos, tautosaka*.

Vilkaviškio „Aušros“ vidurinėje mokykloje suaugusiųjų klasėse orgniuota meninė literatūrinė popietė mokytojams *Kai sparnas išdygsta*. Kalvarijos suaugusiųjų vidurinėje mokykloje visą savaitę kvietė paroda, skirta andragoginei literatūrai bei atvirų durų dienos, o Marijampolės kultūros centre Krymo dailininkų paroda *Keturi metų laikai*.

Savaitės iniciatyvą palaikė vietos žiniasklaida. Apskrities laikraštyje „Suvalkietis“ buvo išspausdintas straipsnis *2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitė „Švietimas – kultūrai. Kultūra – švietimui“*. Marijampolės televizija parengė reportažus apie savaitės metu vykusius renginius.

**Zita Gaigalienė**, Panevėžys: „Savaitės Panevėžio regione atidarymas. vyko Panevėžio kraštotyros muziejuje. Šalia sveikinimo kalbų, Savaitės tikslų pristatymo, LŠŠA Panevėžio filialo veiklos aptarimo renginio dalyviai apžiūrėjo parodą *I pasaulinio karo vokiečių karių palikimas*. Apie jos eksponatus ir dabartinės J. Balčikonio gimnazijos teritorijoje vykusių kasinėjimus pasakojo vyresnysis muziejininkas Donatas Pilkauskas

Savaitės metu apskrities suaugusiųjų švietėjams buvo pasiūlyta geriau susipažinti su naujose patalpose atidaryta Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės biblioteka – pagrindine didžiausią universalų fondą Lietuvos šiaurės rytų regione sukaupusia modernia, įvairią kultūrinę veiklą plėtojančia biblioteka. Ekskursijos-diskusijos „Švietimo ir kultūros integracija naujai atidarytoje viešojoje G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekoje“ metu bibliotekos darbuotojai paaiškino visas fondų galimybes, muzikos salėje skambėjo mėgstami kūriniai, mokantys groti turėjo galimybę muzikuoti patys.

Dar vienas didelis Savaitės renginys vyko Panevėžio J. Miltinio dramos teatre. Teatro administracija sudarė galimybę susipažinti su teatru iš vidaus, pabendrauti su aktoriais, pažiūrėti B. Brechto spektaklį *Kaukazo kreidos ratas* (rež. R. Banionis). Su teatru, jo istorija supažindino aktorius Laimutis Sėdžius.

**Rita Vargalytė**, Telšiai: „Aktyviausiai į 2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitę įsijungė Telšių suaugusiųjų vidurinė mokykla. Joje vyko renginiai: *Kultūringas žmogus – švari aplinka*; atvira integruota pamoka *Čiurlionio įkvėpti...*, fotonuotraukų paroda *Rudens pėdsakais*.

Mažeikių Sodų vidurinėje mokykloje ne tik vyko atvirų durų dienos, bet ir suaugusiųjų klasių mokinių meninės raiškos ir kūrybos paroda, seminaras mokytojams *Kaip pedagogai skatina mokymosi visą gyvenimą kultūros plėtrą*.

Savaitės idėją palaikė ir renginius organizavo kultūros įstaigos: Plungės viešoji ir Telšių K. Praniauskaitės viešoji bibliotekos. Šios institucijos Savaitės idėją palaiko ir renginius organizuoja nuo 2000 metų.

Regioninis Telšių krašto seminaras *Muziejų edukacinės programos*, kurį vedė Kultūros ministerijos Informacinės visuomenės plėtros skyriaus vyr. specialistas Romanas Senapėdis, aikštėn iškėlė kai kurias problemas, visų pirma aktyvesnio ryšio tarp muziejų ir švietimo įstaigų trūkumą. Šią problemą iliustravo seminaro dalyvių sudėtis: į susitikimą sugužėjo tik nemažas būrelis muziejininkų, keletas rajono švietimo įstaigų bei bibliotekų atstovų, nors į seminarą buvo kviestos visos Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklos. Seminaro metu muziejininkai iškėlė

problema, jog sunkiai užsimezga jų bendradarbiavimas su švietimo įstaigomis. Į muziejuose vykdomus įvairius edukacinius renginius ar užsiėmimus kviečiami švietimo darbuotojai retai kada ateina. Anot muziejininkų, jie priversti eiti ir asmeniškai prašyti mokytojų, kad šie dalyvautų jų renginiuose.

Švietimo atstovai įvardijo pagrindines priežastis, kodėl sunkiai užsimezga mokyklų ryšys su muziejais. Jų manymu, nėra informacijos sklaidos ir bendro koordinavimo tarp dviejų skirtingo pavaldumo institucijų. Muziejų ir mokyklų bendradarbiavimo problema, anot Kultūros ministerijos atstovo R. Senapėdžio, turėtų spręsti Kultūros bei Švietimo ir mokslo ministerijos kartu.

Seminare buvo ir džiugių akimirų. Telšių Trečiojo amžiaus universiteto atstovai džiaugėsi bendradarbiavimu su muziejaus darbuotojais. Muziejų darbuotojai pristatė vykdomas edukacines programas, nurodė internetines svetaines, kuriose galima rasti mokymo programų sąrašus.<sup>24</sup>

**Vyta Kaušylienė**, Utena: „Utenos apskrityje aktyviausiai įsijungė Utenos, Molėtų ir Zarasų rajonai, Visagino miestas.

Suaugusiųjų švietimo savaitė Utenos kolegijoje prasidėjo paroda *Dailė – Lietuvos mene*, kurią parengė Kolegijos biblioteka. Organizuotoje ekskursijoje studentai ir darbuotojai pamatytė naujausius Aukštaitijos meistrų V. Valiušio, H. Zakarevičiaus, E. Židonio kūrinus.

Utenos kolegijoje vykusiuose seminaruose *Etninė kultūra ir globalizacija* bei *Subalansuota plėtra: kultūra ir švietimas* buvo diskutuojama, kodėl savosios tautos, jos kultūros pažinimas turėtų tapti svarbiausiu mūsų rūpesčiu, nuolatine pastanga.

Utenos darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybos surengtas seminaras *Kūrybiškumo lavinimas socializacijos kontekste* buvo skirtas besimokančiam jaunimui. Mokiniai buvo supažindinti su pagrindiniais dailės terapijos metodais, galėjo praktiškai bendrauti „piešinių kalba“. Renginio metu buvo bandyta atskleisti asmenybės vystymosi etapus bei saviraiškos galimybes pasitelkiant meno terapiją.

Utenos darbo rinkos mokymo centras – įstaiga, kurioje netekusieji darbo mokosi įveikti liūdesį, puoselėti ateities viltis, išmokti ką nors naujo ir bandyti gyventi ir jaustis naujai. 2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitės metu mokymo centras netikėtai sušvito paveikslų dekoru – direktorė Danutė Indrašienė pakvietė savo

---

2 Telšių „Alkos“ muziejaus – <http://zam.mch.mii.lt>.

Mažeikių muziejaus – [www.muzejiai.lt/Mazeikiai/mazeikiu\\_muzejus.htm](http://www.muzejiai.lt/Mazeikiai/mazeikiu_muzejus.htm).

Varnių Žemaičių vyskupystės muziejaus – [www.varniai-museum.lt](http://www.varniai-museum.lt).

buvusią auklėtinę Giedrę Sunklodaitę surengti tapybos darbų parodą. Giedrė parodai pristatė darbus, kuriuose, anot jos, „stengiasi sukurti ypatingą nuotaiką, kuria užsikrečia iš gamtos, iš realaus gyvenimo, ypač tada, kai pastebi kažką nepaprasto, kas smarkiai suvirpina širdį. Taip smarkiai, kad, rodos, ji pakimba nenusakomos erdvės platybėse ir maga prieš akis turėti vien tuščią kartono lakštą“.

Utenos dailės mokykloje uteniškiai turėjo unikalią galimybę pamatyti B. Marcinkevičiūtės monospektaklį *Poetė*, susitikti su ja bei spektaklio kompozitoriumi A. Kučinsku. Gaila, kad šia galimybe pasinaudojo vos vienas kitas. Gal pritrūko informacijos, gal organizatorių atsakingumo, gal noro...

Visagino valstybinės kalbos centras Savaitėje dalyvauja jau ketvirtus metus. Savaitė Centre prasidėjo paroda *Mūsų Centro mokinių vaikai piešia Lietuvą*. Savaitės metu mokiniai dalyvavo rašinių konkurse *Aš ir Lietuva*. Rašinių buvo daug ir, mokytojų nuomone, apdovanoti buvo galima kiekvieną dalyvį jau vien už tai, kad išdrįso rašyti negimtąja kalba, juk tai nelengva...

Aktyviai Savaitėje dalyvavo ir mokytojai: mokytoja metodininkė Egidija Vaišnorienė vedė atvirą lietuvių kalbos pamoką *Namai. Sodyba kaime*, vyresnioji mokytoja Rima Lymar pakvietė į tautosakos vakarą *Tylų rudenį*. Pastarajame mokiniai gilino žinias apie lietuvių tautosaką, mokėsi lietuviškų patarlių, priežodžių, mįslių, dainavo kartu su Sedulinos vidurinės mokyklos 2-7 klasių mokiniais, atvykusiais pasveikinti vakaro dalyvių.

Suaugusiųjų švietimo savaitę Centre vainikavo linksma vakaronė Centro mokiniams, mokytojams ir svečiams – Salako liaudies muzikos kapelai (vadovas Osvaldas Macijauskas). Susirinko visi ne tuščiom rankom, o su savo kūrybos numeriais. Buvo vakaronėje senovės lietuvių liaudies dainų ir jų šiuolaikinių inscenizacijų, lietuvių liaudies pasakų, šokių, žaidimų, armonikos muzikos, senoviškų lietuviškos virtuvės patiekalų...

Atsiliepę į kvietimą dalyvauti savaitėje, Molėtų švietimo centro darbuotojai surengė seminarus: *Dekoratyviniis vilnos vėlimas, veltinio technika* – pedagogams, *Savęs pažinimas ir motyvavimas sėkmei* – bibliotekininkėms, *Vietos veiklos grupės finansų radyba* – bendruomenių, NVO atstovams.

Šalia tradicinių renginių Švietimo centras kartu su Menų mokykla subrandino idėją surengti miesto bendruomenei mokytojų meninės kūrybos vakarą. Į jį susirinko gausus būrys įvairaus amžiaus Molėtų bendruomenės narių. Mokytojai skaitė savo kūrybos eilėraščius, įvairiais muzikos instrumentais atliko žinomų kūrėjų populiarius kūrinius, pristatė tapybos, keramikos darbus, papasakojo jų sukūrimo istoriją.



Zarasų savivaldybės salėje buvo organizuota konferencija *Mokytojų darbo metai – palankios mokymosi aplinkos kūrimas*. Konferencijoje dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo skyriaus specialistas Renaldas Čiužas, Molėtų švietimo skyriaus atstovai, mokyklų bendruomenių atstovai. Konferencijoje buvo analizuojami mokymo ir mokymosi metodai, naudojami dirbant mokyklose bei dirbant su suaugusiais.

Salako kultūros rūmuose pranešime – inscenizacijoje *Šauksmas* dalyvavo jauno menų klubai, Salako bendruomenė. Salako pagrindinėje mokykloje seminare *Institucijų bendradarbiavimo svarba ir galimybės vykdančiam suaugusiųjų švietimą rajone* buvo aptartos suaugusiųjų švietimo problemos.

Zarasų jaunimo centre buvo demonstruojamas kino filmas *Jonukas ir Grytutė*. Į šį filmą buvo pakviestos šeimos.

Zarasų socialiniame paramos centre vykusiame seminare „Socialinių įgūdžių ugdymas“ psichologė Virginija Razgulenė bendravo su šeimomis, aptarė darbo su šeimomis principus, problemas.“

**Nijolė Meilutienė**, Tauragė: „Savaitės atidarymas Tauragėje vyko „Šaltinio“ vidurinėje mokykloje. Jame dalyvavo kultūros darbuotojai, pedagogai, tėvai, moksleiviai, apskrities ir savivaldybės administracijų vadovai. Pagrindinė renginio tema, šalia Savaitės idėjos pristatymo ir sveikinimų, buvo *Vaikų ir jaunimo kultūrinė edukacija*. Pranešimą renginyje skaitė, į dalyvių klausimus atsakė ir su jais diskutavo Kultūros ministerijos profesionalaus ir mėgėjų meno skyriaus vedėja Irena Seliukaitė. Pagrindiniai diskusijų akcentai buvo jaunų žmonių užimtumas, jo formos, galimybės, skatinimo ir pritraukimo būdai.

Nauja švietimo forma virto muzikinės kavos pertraukėlės apskrities viršininko administracijoje ir Tauragės rajono savivaldybėje. Idėją pajavairinti darbuotojų kavos pertraukėles muzika parėmė apskrities viršininkė ir rajono meras. Darbuotojai tokio renginio buvo maloniai nustebinti ir juo patenkinti. Idėją realizuoti padėjo Taralių pagrindinės mokyklos saviveiklininkai ir Tauragės muzikos mokyklos smuikininkės.

Tauragės suaugusiųjų mokymo centre Savaitės metu vyko atvirų durų dienos, Tauragės moksleivių kūrybos centras jaunos ir suaugusius tauragiškius pakvietė į estradinio dainavimo studijos *Žvaigždūnė* gimtadienio fiestą. Tauragės seniūnijos patalpose vyko dailininkės Juzefos Bružienės darbų paroda. Į jos atidarymą buvo pakviesti visų tame pastate esančių institucijų (seniūnijos, socialinių paslaugų centro, priešgaisrinės apsaugos, Krašto apsaugos, Moters užimtumo centro) darbuotojai. Kai kurie iš jų buvo nustebę, kodėl iki šiol jie nesidomėjo paveikslais...

Į dailininkės J. Bružienės mokymus piešti atvyko net ir labai užimtos Tauragės verslininkės. Renginio metu jos turėjo galimybę pamiršti darbo reikalą, atsipa-laiduoti, susikaupti ties širdžiai maloniais dalykais, o po renginio – pasidžiaugti rezultatais.

Didelę renginių paletę parengė Šilalės viešoji biblioteka. Naujas savo sumanymu buvo bendras tėvų ir mokytojų apvalus stalas – diskusija „Mokytojų, mokinių ir tėvų bendravimo kultūra“.

Savaitės renginiai vyko Juodpetrių ir Žygaičių bendruomenėse. Pastarosios renginys *Aš su saule ateinu* tapo baigiamuoju Savaitės akordu, kuriame kartu su įvairaus amžiaus kaimo žmonėmis dainavo, šoko ir bendravo apskrities vadovybė, rajono meras, įvairių organizacijų atstovai.“

## Apie kultūrinio ugdymo projektų konkursą ir jo laimėtojus

---

VAIDA KUIZINAITĖ

*LSSA administratorė*

2006 metų suaugusiųjų švietimo savaitės *Švietimas kultūrai. Kultūra švietimui* metu vyko suaugusiųjų kūrybiniam ugdymui skirtų projektų konkursas. Jame dalyvavo dvidešimt dvi Lietuvos kultūros ir švietimo įstaigos, viešosios bibliotekos, nevyriausybinės organizacijos, bendruomenės centrai bei papildomo ugdymo įstaigos.

Konkursui teikiami projektai pasižymėjo temų įvairove, taigi atrenkant nugalėtojus atsižvelgta ne vien į tai, ar projektas skirtas kūrybiškumui ugdyti, ar skatina bendruomeninę veiklą ir jungia skirtingas kartas bei integruoja visuomenę, bet ir į išskirtinę, originalią meninę raišką bei projektu susidomėjusių dalyvių skaičių.

Nugalėtojais pripažinti trys originaliausi projektai pagal atskiras kategorijas.

Viešųjų bibliotekų grupėje geriausiu pripažintas *Plungės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos projektas „Pasaulio kultūrų studijos: pažinti, kad suprastum ir pripažintum“*. Projekto idėja susiformavo palaipsniui, nuosekliai dirbant su žmonėmis, pažįstant juos, aiškinantis jų poreikius ir galimybes. Į gilesnes pasaulio kultūros studijas bibliotekoje atvedė kalbų mokymasis (tai viena pagrindinių 2002 m. įkurto Informacijos ir mokymo centro veiklų), didėjantis žinių bagažas (paskaitos, knygų aptarimai) bei intensyvėjantys betarpiški tiek bibliotekos, tiek miesto ir bendruomenės ryšiai su kitų kultūrų žmonėmis. Pirmoji projekto dalis – pažintis su Japonija („Japoniški štrichai: pirmieji

bandymai pažinti“) – tai trijų dienų seminaras bei praktiniai užsiėmimai temomis „Popierius“, „Japoniškas raštas. Kaligrafijos subtilybės“, „Tapyba ant šilko“. Seminarą vedė viena žymiausių Lietuvos „japonisčių“, dailininkė, sumi-e technikos studijos „Tušo kelias“ vadovė iš Vilniaus Dalia Dokšaitė. Ji supažindino seminaro dalyvius su japoniško popieriaus tradicijomis bei parodė, kaip pasigaminti „savadarbi“ popierių; kaligrafija susidomėjusius savaitės dalyvius pamokė uodžiant atskirti japonišką rašalą bei jausti – „iškvėpti“ kiekvieną potėpį, atskleidė tapybos ant šilko pagrindus. Antroji projekto dalis – dviejų dienų seminaras bei pratybos – „Teksto malonumai: meninio vertimo pamokos“ – buvo skirta pažinčiai su literatūra bei vokiečių kalba parašytu grožiniu tekstu ir jo transformacija verčiant jį į lietuvių kalbą ir atvirksčiai. Seminarą vedė ir su meninio vertimo subtilybėmis klausytojus supažindino žymus vertėjas, rašytojas Teodoras Četrauskas. Jis padėjo ne tik suprasti vertimo kūrybinį procesą, bet ir parodė (o gal priminė) lietuvių kalbos nepaprastą turtingumą. Išversti tekstai buvo publikuojami regioniniame kultūros savaitraštyje „Žemaičių saulutė“.

Iš švietimo įstaigų išsiskyrė *Vilniaus „Akiračio“ suaugusiųjų vidurinės mokyklos 2005-2007 m. vykdomas projektas „Atverk Lietuvos tautų kultūros paveldo skrynią“*, skirtas įvairiatautei mokyklos bendruomenei. Juo siekiama ugdyti pilietiškumą ir etninę kultūrinę raišką, išsaugoti Lietuvos tautinių bendrijų kultūros savitumą (tradicijas, papročius) ir jį puoselėti. Europos Sąjungos dokumentuose Europos bei pasaulio etnokultūrinė įvairovė pripažįstama kaip vertybė, akcentuojamas pozityvus požiūris į kultūrų dialogą, tarptautinį bendradarbiavimą.

Pirmajame etape (2005-2006 mokslo metais) bendruomenės komandos parengė keturias tautinės kultūros programas: „Rusų bendruomenė Lietuvoje“, „Lenkai Lietuvoje“, „Baltarusiai Lietuvoje“ bei „Lietuvių Velykų papročiai“. Tautiniais rūbais pasipuošę mokiniai, pasitelkę šiuolaikines informacines priemones, pristatė lietuvių liaudies tradicijas ir rusų, baltarusių, lenkų tautinių bendrijų kultūrinio gyvenimo Lietuvoje svarbiausius istorinius faktus bei tradicijas. Buvo surengtos liaudies amatų gaminių, informacinių stendų bei referatų ekspozicijos; dalyviai mokėsi rusų, baltarusių, lenkų, lietuvių liaudies šokių, dainų ir žaidimų bei vaišinosi nacionaliniais patiekalais. Gražiausios akimirkos užfiksuotos fotografijose bei eksponuotos mokyklos stende.

Antrajame projekto etape (2006-2007 mokslo metais) planuojama plačiau susipažinti su karaimų, totorių ir žydų kultūra bei plėsti pažintį su lietuvių

tradicijomis. Apibendrinant projektą, bus pristatomos ir vertinamos konkurcinės edukacinės programos: ekskursijos, standai ir kita sukaupta medžiaga.

NVO, kultūros ir bendruomenės centrų, papildomų įstaigų kategorijoje vertingiausių pripažintas nuo 2005 m. gruodžio mėnesio vykdomas *Telšių rajono savivaldybės Tryškių seniūnijos kultūros centro praktinių ir kūrybinių užsiėmimų ciklo projektas „Cinkelis“*, kuriuo siekiama sudaryti seniūnijos gyventojams galimybę įdomiai ir turiningai leisti laisvalaikį, suburti kuo daugiau įvairaus amžiaus žmonių kūrybinei veiklai (projekte dalyvauja asmenys nuo 10 metų iki pensinio amžiaus), plėtoti gyventojų saviraiškos galimybes, skatinti pasitikėjimą savimi, sudaryti sąlygas pristatyti sukurtus darbus parodose, supažindinti gyventojus su įvairiomis technikomis, švęsti kalendorines šventes (pavyzdžiui, pernykštė Tryškių miestelio Kalėdinė eglė puošta originaliais rankų darbo žaislais). Ypač populiarūs floristikos seminarai, o 2006 m. lapkričio 21 d., suaugusiųjų švietimo savaitės metu, mokytaisi karpyti iš popieriaus. Ateityje planuojama aktyvius gyventojus pakviesti ir į tapybos aliejumi, tapybos ant šilko, molio glazūravimo ir kt. retesnių technikų pratybas. Vykstantys užsiėmimai aptariamai ne tik „savame“ rate: darbai pristatomi seniūnijos bendruomenei, apie renginius pranešama rajono laikraštyje.

Įvairių institucijų bei žmonių susidomėjimas Suaugusiųjų švietimo savaitės renginiais rodo, jog kultūra mūsų visuomenei nėra svetimas ir tolimas dalykas. Priešingai: dėmesys savoms ir kitų valstybių tradicijoms, noras išmokti, sužinoti kuo daugiau tampa neatsiejama kasdienio gyvenimo dalimi.

Konkursui pateiktų kultūrinio ugdymo projektų sąrašas

- Alytaus rajono Makniūnų pagrindinė mokykla: *Mokome ir mokomės visi*.
- Elektrėnų sav. viešoji biblioteka: *Pašlaugų žmonėms su negalia plėtra Elektrėnų sav. viešojoje bibliotekoje*.
- Ignalinos rajono savivaldybės viešoji biblioteka: *Pagyvenusių žmonių klubas „Rudenėlis“*.
- Kėdainių dailės mokykla: *Kūryba – tai gyvenimas*.
- Lazdijų rajono Savivaldybės viešoji biblioteka: *Literatūrinis ruduo“*.
- Molėtų švietimo centras: *Meninės kūrybos darbų parodos*.
- Molėtų rajono savivaldybės viešoji biblioteka: *Kūrybinio jaunimo sambūris*.
- Panevėžio nevyriausybinė organizacijų centras „Parama“: *Pilietinis ugdymas kaip demokratinės visuomenės prielaida nevyriausybiniuose organizacijose*.
- Prienų kultūros centras: *Spalvingo rudens miniatiūros. Atvirų durų dienos*

*Prienu kultūros centre.*

- Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka: *Pasaulio kultūrų studijos: pažinti, kad suprastum ir pripažintum.*
- Radviliškio savivaldybės viešoji biblioteka: *Jūs mums rūpите.*
- Rokiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka: *Suaugusiųjų švietimas Rokiškio rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje.*
- Ukmergės rajono savivaldybės Vlado Šlaito viešoji biblioteka: *Rašytojo Vlado Šlaito vardo suteikimas Ukmergės rajono savivaldybės Viešajai bibliotekai ir jo atminimo įamžinimas.*
- Informacinis centras „Užpalėnų krivulė“, Užpalių biblioteka (Utenos rajonas): *Kūryba + debatai = kultūringa savimonė.*
- Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka: *Pamario vėjų šėlsme.*
- Švenčionių raj. savivaldybės Viešoji biblioteka: *Informacija visuomenei apie Europos sąjungą.*
- Telšių rajono savivaldybės Tryškių seniūnijos kultūros centras: *Praktinių-kūrybinių užsiėmimų ciklas „Cinkelis“.*
- Vilkaviškio „Aušros“ vidurinė mokykla: *Advento vakaras.*
- Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras (VSMC):
  - *ES Socrates Grundtvig 1 projektas „SEALLL“ - SĮSMVG (Savęs įvertinimas suaugusiųjų mokyme visą gyvenimą).*
  - *ES Socrates-Grundtvig 1 projektas MiA- Mathematics in action (Matematika veiksmė)*
  - *ES Socrates-Grundtvig 2 mokymosi partnerystės projektas „Žiniasklaidos įtaka suaugusiųjų švietimo vystymui“ (MEDIA).*
  - *„Gyvoji tradicija“*
  - *„Kūryba – gyvenimo atgaiva“*
- Vilniaus „Akiračio“ suaugusiųjų vidurinė mokykla: *Atverk Lietuvos tautų kultūros paveldo skrynią.*
- Visagino jaunimo kultūros centras „Orbita“: *Jaunųjų skulptorių stovykla – pleneras „Jaunimo slėnis“; Jaunimo kūrybinė laboratorija – pleneras „Kūrybiniai skersvėjai“.*
- Zarasų švietimo centras: *Teatras ir kinas – pažinimo procese.*

## Suaugusiųjų švietimo savaitė Soros International House

---

AUDRONĖ BŪDIENĖ

*Soros International House direktorės pavaduotoja*

Viešoji įstaiga Soros International House, būdama LSŠA nare nuo 1998 metų, jau septintą kartą dalyvavo suaugusiųjų švietimo savaitėje 2006 metų lapkričio 20-26 dienomis. Šį kartą Savaitės tema „Švietimas – kultūrai. Kultūra – švietimui“. Pasitarę su kolegomis, nutarėme organizuoti rašinio „Visuomenė, kuri rūpinasi savo piliečių švietimu, rūpinasi ir savo kultūra“ anglų kalba konkursą visose aukštesniojo lygio suaugusiųjų bei jaunimo grupėse. Inicatyvą palaikė dauguma dėstytojų bei daugiau kaip šimtas studentų įvairiose bendrosiose suaugusiųjų ir įmonių (Lietuvos bankas, Socialinės apsaugos ministerija, Lietuvos dujos, Vyriausybė bei kelios verslo kompanijos) organizuojamų mokymų grupėse.

Dėstytojai komisijai pateikė 14 geriausių darbų, iš kurių buvo atrinkti du labiausiai atitinkantys keliamus reikalavimus. Tai Linos Našlėnienės bei Juditos Bačkauskienės rašiniai. Abi nugalėtojos buvo apdovanotos 50% vertės kalbų studijų sau arba savo šeimos nariams prizais.

Studentai, dalyvaudami rašinio konkurse, ne tik atsiskleidė kūrybines galias, bet ir išreiškė savo pilietines pozicijas, perteikė savo požiūrį į kultūrą ir švietimą.

Šis rašinio konkursas tarsi Baltijos kelias suvienijo visus besimokančiuosius bendra kultūros puoselėjimo ir švietimo tobulinimo dvasia, kuria degė visa Lietuva, dalyvaudama savaitės renginiuose. Rašinio konkurso dalyviai jau

savo kalbų mokymusi mūsų institucijoje išreiškė teigiamą požiūrį į mokymąsi visą gyvenimą. O rašiniuose, patikėdami mintis plunksnai, jie pasireiškė kaip aktyvūs piliečiai, skaudžiai išgyvenantys visuomenės klystkelius ir vertybių krizę.

Rašiniuose dalyviai kalbėjo apie kultūrinį ugdymą, visuomenės problemų sprendimą, gyvenimo kokybę. Šie leitmotyvai skambėjo daugumos autorių darbuose.

Apibendrinama rašinius, norėčiau pakomentuoti savaitės dalyvių išsakytas giliau įstrigusias mintis.

Marija Z. rašo: „Žiniasklaida turėtų daugiau rašyti apie teigiamus, gerus pavyzdžius mūsų visuomenėje, kad gėris triumfuotų. Gėris turi būti matomas, jaučiamas ir girdimas. Tokiu būdu mes „auginsime“ bendrą kultūrinį visuomenės lygį.“

Karina M. teigia: „Jei norime pamatyti pasikeitusią visuomenę, turime pirmiausia keistis mes patys. (...) Atmerkime akis ir būkime aktyvesni.“ Karina gražiai išdėstė savo kritinį požiūrį į jaunimo pasyvumo, užsisiklindimo savyje tendencijas.

Diana R. taip mąsto: „Kai žmonės bus atviresni, mūsų visuomenės kultūra išaugs. Kuo žmonės bus labiau išsilavinę, tuo jie taps aktyvesni ir kultūringesni.“

Saulė P. rašo: „Šalis, kurios žmonės nėra kultūringi, atviri, išsilavinę, yra pasmerkta mirčiai, nes tik stipriausios kultūros išlieka.“ Saulė iškelia mokymosi visą gyvenimą svarbą visai visuomenei.

Virginija M. savo rašinyje iškelia emigracijos problemą, entuziastingai komentuoja Europinių projektų atnešamą naudą. „Įmonių vadovai, patys darbuotojai turi pagaliau suprasti, kad sėkmingas projektų parengimas ir realizavimas padės pereiti mūsų visuomenei į aukštesnį lygį, suteiks žmonėms reikiamų kompetencijų. O išsilavinę, turintys visus reikalingus įgūdžius ir kompetencijas žmonės padės visuomenei pakilti visose srityse,“ – dėsto mintis Virginija.

Aurelija L. taip rašo: „Aš esu įsitikinusi, kad mūsų visuomenei svarbu turėti kuo daugiau išsilavinusių žmonių, nes visos visuomenės pažanga tiesiogiai priklauso nuo kiekvieno iš mūsų.“

Geriausio rašinio, neversto spausdinamo šiame leidinyje, autorės Linos Našlėnienės minčių nekomentuosiu, paliksiu spręsti apie jas skaitytojams.

Mūsų studentų drąsios mintys, skaudūs pastebėjimai, visuomenės problemų



atspindžiai tarsi varpo dūžiai gaudė visą suaugusiųjų švietimo savaitę, bylodami apie mūsų visų – ne tik švietimo institucijų atstovų, bet ir visų visuomenės narių – pareigą susitelkti žadinant vis dar sustingusią, bet besikeliančią ir nuolat gražėjančią Lietuvą.

## The Society Taking Care of its Citizens' Education is Taking Care of its Culture

---

LINA NAŠLĒNIENĒ

*Soros International House*

Probably none of us will argue that education and culture are inseparable of each other. There is something else that stands in between of them... Who you think that might be? Of course that is society – the environment where all humans live and somehow interact with others. Isn't true that these social inter relationships between society's members are based mainly on a level of intellectual development of that society?

Without disputes the pathway to human's intelligence goes through training or education. The intelligence itself isn't a skill. It is a general mental capability that involves the ability to reason, plan, solve problems, think abstractly, comprehend ideas and language, and learn. Therefore it is very important to set up such a system providing proper education to the various society's members. Each individual has a different view on what the ideal education is. Children in the kindergartens, schoolchildren, university students, teachers, employed or retired people, even the parents and other different groups of people within the country have the different needs in developing their skills. It is not easy to indicate what they need. The modern information technologies, application of innovative teaching and learning methods, obtaining of progressive worldwide experiences in education policy development might help to certain countries in renewing their inefficiently functioning the edu-

cational systems.

Non the less important to improve an attitude of Governmental and other public institutions which have to be responsible for the establishing a supportive legal environment and for funding and implementing of measures to be taken. In nowadays it also becomes more and more popular across the private companies to implement a socially oriented workingenvironment for their employees. It is evident that employers themselves have started to invest money into their employees' education, particularly in developing their professional and also personal competencies. As far as individual will reach the higher general level of education, more educated and cultured society will be created.

The concern over how to organize comprehensive educational system is a widely discussed topic. Its seems that we should come to the conclusion that people's enlightenment dependent on what they learned. Education is more than books, language studies or training courses. It's a process that comes with time and gradually improves the behaviour of all society itself for the benefit of humanity. And those acquired knowledges considered to become as a tradition of that society and transmitted from generation to generation.

# SIŪLO PRAKTIKAI

## Veltinio vėlimo technologija

---

GINTARĖ MARKEVIČIENĖ

*dailininkė tekstilininkė,  
dailiųjų amatų mokytoja,  
Alytus*

Veltinis – iš naujo atgimstanti ir šiuo metu labai populiari rankdarbių technika. Rodos, papuošalų dėžutė pilna visokiausių brangių dalykėlių, tačiau rankos pačios tiesiasi į tą vienintelį kamuolėlį, kurį padarėte pati. Rankose laikytas, suktas, trintas, sušildytas, pamylėtas, jauginęs spalvų kerus, tas paprastas ir nepaprastas vilnos auskarėlis traukia savo malonaus atsiradimo magija.

Veltinio vėlimas – kasdienės etninės, tradicinės lietuvių kultūros dalis. Ši technika seniau buvo labai paplitusi, naudojama pagrindiniams buityje naudojamiems daiktams pasidaryti – kilimams, avalynei, kojineis bei įvairiausiems drabužiams. Tačiau sovietmečiu veltinio vėlimas buvo pamirštas. Vilniaus apskrityje gyvenantys senoliai dar prisimena šią techniką. Seminaro metu supažindinta su senąja veltinio istorija, vėlimo technika, avių vilnos paruošimu vėlimui, praktiniu veltinio vėlimu buitinėmis sąlygomis, kilimų vėlimu, pirties kepurėlių vėlimu, veltinio dažymo ir marginimo technologijomis, apimtinų objektų (pvz. rankinių) vėlimu, medžiagų rūbams vėlimu.

Naudojama vilna – išplauta, išskedenta lietuviškų avių vilna. Ji veliasi lengvai, greitai. Dažyta specialiais dažais vilnai. Darbo priemonės prieinamos ir paprastos: vilna, bambukinis padėkliukas, rankšluostis vandeniui sugerti, ūkiškas muilas, dubuo vandeniui, karštas vanduo ir darbščios rankos.

## Vilnos derinimo ir išsirinkimo momentai

Vilna gali būti derinama keliais aspektais:

- Pagal vilnos rūšį – galime dėti skirtingos sudėties vilnos sluoksnius ar lopinėlius, dėl to sutraukimo efektas bus nevienodas. T. y. natūralios sudėties sluoksnius trauksis stipriau, o sluoksnius su sintetikos priemaišomis velsis mažiau. Susipynę sluoksniai duoda savotišką pūslėjimosi efektą.
- Pagal spalvas – tai skonio dalykas. Kadangi klojami 4-5 sluoksniai vilnos keičiant kryptis – pradžioje vertikaliai, kitą sluoksnį horizontaliai ir t.t., tai kiekvieną pluoštelį galima dėti: 1) tos pačios spalvos – išeis vienspalvis; 2) vis keičiant spalvas – išeis margutis; 3) santūriai įvedant vieną ar kitą atspalvį – gaunami subtilūs deriniai.
- Stichiškai arba pagal apgalvotą kompoziciją. Antrajam variantui reikia patirties.

## Vilnos ruošimas vėlimui, klojimas ant padėkliukų ir šlakstymas karštu vandeniu

Stalas uždengiamas plėvele. Patiesiamas frotinis rankšluostis, ant jo bambukinis padėkliukas. Ant padėklo klojame 4-5 sluoksnius vilnos pluošto (iškedento) keisdami kryptis: pradžioje vertikaliai, kitą sluoksnį horizontaliai ir t.t. Ruošinys šlakstomas karštu vandeniu. Muilnomis rankomis sukamaisiais judesiais nuo kraštų į vidų veliama, lyg suglostoma vilna. Taip vis šlakstant ir veliant trinamos abi pusės.

## Vilnos trinimas

Kai sluoksniai jau sukimba, gauname blynėlį, dar kartą sušlakstome karštu vandeniu (vandens perteklių kartas nuo karto išgręžiame iš rankšluosčio) susukame su padėkliuku ir spausdami kočiojame (kaip kočelą į tešlą) apie 10 ridenimų. Atvyniojame, pasukame blynėlį 90 laipsnių kampų ir kočiojame dar kartą. Kočiojama apie 10 min. 6-8 kartus keičiant kočiojimo kryptį. Blynelis susitrauks maždaug dvigubai. Jei norėsime kietesnio, galima tęsti. Kartas nuo karto pamuiluojame rankomis ir pašlakstome.

## Veltinukų vėlimo būdai

Rutuliuokas – iš pluošto susukame kamuoliuką. Stengiamės susukti standžiau. Pamerkiame į karštą vandenį ir muiluotomis rankomis sukame kamuoliuką tarp delnų. Sukame apie 5-10 min. Retkarčiais merkiame, vėl muiluojame atsargiai

ir lengvai spausdami sukame. Jei spausime per stipriai – gausime plokštesnį, jei kočiosime tarp delnų viena kryptimi – gausime kokoną.

Virvelė – vėlimo principas beveik toks pats, tik paruošiamo vienos krypties ilgą juostą iš kelių sluoksnių. Sumuilojame, rankomis suspaudome, ir toliau perlenkę padėklą kočiojame. Gauname stipriai suveltą lyg ir pelės uodegą. Teks stebėti tik, ar vienodai kočiojamos virvelės atkarpos. Jei kai kur storėlesnė, tą vietą dar reiks pakočioti.

Griežinėliai – daromi iš storos virvės ir daugiau spavų, sluoksniuojame formuodami lyg šerdį viduje. Kočiojame kaip virvelę, tik ilgiau. Supjaustę griežinėliais gausime gražius lygiabriaunius apskritimus.

Piniginė – kaip blynelis, tik 6-7 sluoksniai ir į vidų įdedame polietileno gabaliuką. Prieš pabaigą ištraukiame prakirpę vieną kraštinę.

Tuos pačius pagrindinius formavimo principus taikome karoliams, virvelėms, lapeliams, audiniui, gaminiams su siūlėmis.

Veltinio dirbinius gali kurti įvairaus amžiaus žmonės savo malonumui, pvz., norėdami papuošti buitį, gaminti įvairius meninius dirbinius arba pradėti mažą verslą.

# LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOJE

## Kaip atrodėme 2007 sausyje?

---

ROMA JUOZAITIENĖ

*LSŠA prezidentė*

Mūsų asociacija gyvuoja jau penkioliktus metus. Ir mums sekasi gerai. Veikla vyksta, projektai vykdomi, partnerystės kontaktai tęsiasi, narių skaičius auga. Paskutiniaisiais metais nebe taip sparčiai auga individualių narių skaičius, vis daugiau stoja kolektyvai. Dabar mūsų gretose apie 180 individualių (jų skaičius šiuo metu yra tikslinamas) ir 34 kolektyviniai nariai.

Štai tų 34 organizacijų sausio mėnesį ir paklausėme – kaip sekasi būti LSŠA narėmis?

Suformulavome keturis, mūsų nuomone, svarbius klausimus apie LSŠA veiklą. Jaudindamiesi laukėme atsakymų, kurie turėjo patvirtinti arba paneigti mūsų organizacijos misijos pagrindinę mintį – ar vis dar vienijame Lietuvos suaugusiųjų švietėjus bendrai veiklai, ar tinkamai atstovaujame savo narių interesams ir apskritai kaip žmonės jaučiasi būdami LSŠA nariais?

Apklausoje anketas išsiuntėme visiems 34 nariams. Klausimai buvo tokie:

- Kokia nauda Jums iš buvimo LSŠA nare?
- Ko tikėtės iš LSŠA 2007?
- Kokį indėlį į bendrą veiklą galėtumėte įdėti patys?

O dabar – kolektyvinių narių nuomonė.

## Taigi – kokia nauda priklausyti LSŠA?

Apibendrinę visus atsakymus į šį klausimą, supratome, kad pagrindinė nauda yra tokia:

- *Gera priklausyti respublikinei organizacijai.* Tai teikia svorio ir kuria saugumo jausmą, gera jaustis suaugusiųjų švietėjų bendruomenės nariais. Naudinga turėti „kepurę“.

- *Tai galimybė gauti informaciją* apie renginius Lietuvoje ir užsienyje, apie vykdomus projektus, suaugusiųjų švietimo aktualijas, suaugusiųjų švietimo politikos naujienas.

- *Tai galimybė gauti leidinius, metodinę medžiagą.* Šį punktą paminėjo beveik visi atsakiusieji į anketą.

- *Tai galimybė dalyvauti renginiuose* – konferencijose, seminaruose ir pan. Juose gauta daug profesionalių žinių apie darbo organizavimą su suaugusiais, juose auga mūsų profesionalumas.

- *Dalyvavimas projektuose.* Turima omeny tiek įtraukimą į projektinę veiklą, tiek tarpininkavimą randant partnerius bei bendraujant su fondais.

- *Užsienio partneriai.* Partnerius žymiai lengviau rasti per asociaciją. Taip surasti partneriai patikimesni, labiau atitinkantys realų poreikį.

- *Suaugusiųjų švietimo savaitė.* Šis punktą, kaip ir gauta metodinė medžiaga bei leidiniai, buvo paminėtas beveik kiekvienoje anketoje. Taigi jau septintą kartą vykusį Savaitę – prasmingas, vienijantis ir džiaugsmą (ne tik darbą!) teikiantis renginys.- *Atstovavimas suaugusiųjų švietimui kitose šalyse.* Taip jau įprasta, kad į tarptautinį kontaktą tiesiogiai „išeina“ vadinamosios skėtinės organizacijos. Šią funkciją atlieka ir LSŠA.

- *Kompetencijos pažymėjimai.* Kiekvienas LSŠA vykdomas mokymas baigiamas neformalaus švietimo pažymėjimo įteikimu. Žmonės tai vertina, kaupia tuos pažymėjimus, rodo juos darbdaviams, naudoja atestacijose. Jau yra pirmoji kregždutė, kai neformalaus švietimo pažymėjimas buvo „formalizuotas“. Asociacijos vykdomame projekte „Andragogų – praktikų tęstinio kvalifikacijos modelio sukūrimas ir įgyvendinimas“ dalyvavę andragogai gavo pažymėjimus, kurių svoris - trys formalaus išsilavinimo kreditai, juos pripažino Vytauto Didžiojo universiteto ir Vilniaus pedagoginio universiteto edukologijos katedros!

- *LSŠA tarpininkavimas suvedant su fondais.*

- *Reklama tinklapyje.*

## O ko tikėtis iš LSŠA 2007?

- *Bendrauti ir bendradarbiauti.* Šis apibendrintai suformuluotas noras buvo įvardintas kaip abipusė nauda.



- *Bendri projektai ir renginiai.* Turima omeny tiek tarptautiniai, tiek ESF projektai, bendros konferencijos, seminarai.
- *Įdomūs partneriai.* Norėtusi, kad LSŠA ir toliau atliktų tarpininkės ir informacijos teikėjos rolę, ieškant partnerių projektams.
- *Konkretūs seminarai.* Čia reikalavimai kyla, nes su andragogine abėcėle jau pažįstami dauguma LSŠA narių. Dabar nariai pageidauja mokymų, stažuočių pažengusiems andragogams, norėtų asistuoti patyrusių seminarų vedėjų vedamuose seminaruose, norėtų dalyvauti geriausių andragogų parodomuosiuose seminaruose.
- *Informacija apie renginius.* Pageidaujama, kad LSŠA ir toliau leistų informacinį leidinį, ieškotų naujų jo formų.
- *Pajudinti įstatymus.* Čia turimi omeny įstatymai, susiję su suaugusiųjų švietimu bei nesiekiančių pelno viešųjų įstaigų mokesčiais.
- *Veikla formalaus švietimo srityje.*
- *Medžiagos, leidiniai.* Ir toliau lieka laukiama asociacijos projektuose paruošta metodinė medžiaga, leidiniai andragoginėmis temomis.
- *Būti įtrauktiems į neformalaus švietimo programų parengimą.*
- *Reklama* internetiniame puslapyje, renginiuose.

Norėtusi truputį daugiau pakomentuoti šiuos mūsų narių pageidavimus. Pagrindinis principas - bendrauti ir bendradarbiauti - ir toliau bus išlaikytas. Jis bus realizuojamas tiek ieškant įdomių partnerių, tiek vykdant bendrus renginius ir projektus, tiek dalijantis informacija. Tik labai norisi akcentuoti, kad čia svarbiausia – pačių narių iniciatyva. Centrinės LSŠA būstinės darbuotojai ir toliau uoliai siųs visą informaciją apie galimus projektus ir renginius, svarbu, kad patys nariai aktyviai atsiliptų į kvietimus. Aktyvumo lauktime ir rengiant LSŠA svetainę – siųskite savo informaciją, reklamuokitės – svetainė – mūsų visų bendras turtas.

Ir toliau bus leidžiama metodinė medžiaga, knygos. Visuose šiuo metu vykdomuose projektuose vieni iš svarbiausių planuojamų rezultatų yra leidiniai, bet jų išleidimo galimybės labai priklauso nuo projektų biudžetų. Pagrindinis kriterijus galvojant apie šiuos leidinius – jų pritaikomumas mūsų – suaugusiųjų švietėjų – praktinėje veikloje. Čia taip pat kviestume savo kolektyvinius narius dalintis savo leidiniais su kitais LSŠA nariais. Asociacijos biuras galėtų tam tarpininkauti.

O štai lobistinė veikla, informacinis leidinys – nelengva užduotis biurui turint omeny labai mažą darbuotojų skaičių ir didelius darbo krūvius. Apie

tai turėtų rimtai pagalvoti būsimoji LSŠA valdyba ir prezidentas, kuriuos išrinksime šių metų ataskaitinėje-rinkiminėje konferencijoje.

### **Koki indėlį į bendrą veiklą galėtumėte įdėti patys?**

- Plėtoti temą „Karjeros projektavimas“
- Panaudoti patalpas RIC'ams
- Patalpos renginiams
- Dalytis patirtimi
- Skleisti informaciją apie Savaites, dalyvauti Savaitėse
- Skleisti suaugusiųjų švietimo idėją
- Sudaryti sąlygas organizuoti vaizdo konferencijas
- Nemokami kalbų kursai už tam tikrą veiklą
- Užsienio kalbų dėstymo metodikos kursai
- *Paskaitų skaitymas, įvairių mokymų organizavimas*

Kaip matome, mūsų kolektyviniai nariai pasirengę tikrai nuoširdžiai bendradarbiauti su kolegomis iš kitų organizacijų, su artimiausiais savo partneriais – LSŠA kolektyviniais nariais. Pasiūla tikrai plati. Tik naudokimės vieni kitų geranoriškais pasiūlymais, keiskimės paslaugomis, mokykimės vieni iš kitų.

Džiugu, kad ir toliau įsipareigojame dalyvauti suaugusiųjų švietimo Savaitėse. Tai jau istoriją turintis renginys, kurio prasmingumas pasiteisino per pastaruosius septynerius metus.

Tokie pamąstymai sukosi mūsų galvose 2007 m. sausyje. Apie tai išsamiau ir konkrečiau kalbėsime savo ataskaitinėje-rinkiminėje konferencijoje, kuri numatoma šių metų birželio mėnesį.

## 2007 metais vykdomi projektai

---

### Andragogų praktikų tęstinio kvalifikacijos tobulinimo modelio sukūrimas ir įgyvendinimas

VILIJA LUKOŠŪNIENĖ

*projekto vadovė*

Projektas (projekto Nr. ESF-2.4-083) vykdomas pagal Lietuvos 2004 – 2006 metų BPD 2 prioriteto „Žmogiškųjų išteklių plėtra“ 4 priemonę „Mokymosi visą gyvenimą plėtra“. Projekto biudžetas – 1 151 060 Lt. 75 proc. reikiamų lėšų skiria ES socialinis fondas, o likusieji 25 proc. – Lietuvos Respublikos bendrojo finansavimo lėšos. Projektas prasidėjo 2005 metų kovo mėnesį ir tęsis iki 2008 m. vasario 28 dienos.

Vykdydama šį projektą LSŠA siekia skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi, plėtoti suaugusiųjų formaliojo ir neformaliojo švietimo žmogiškąjį kapitalą bei tenkinti augantį suaugusiųjų mokytojų poreikį.

Projektas įgyvendinamas visoje Lietuvoje. Projekto pristatymo renginiai 2005 metų gegužės – birželio mėnesiais vyko 5 Lietuvos regionuose. Dalyvavo 180 dalyvių. Jų nuomone, projektas aktualus ir labai reikalingas suaugusiųjų švietėjų bendruomenei.

Pagrindinė projekto veikla – andragogų praktikų, t.y. žmonių, jau dirbančių įvairiose suaugusiųjų auditorijose, bet neturinčių darbo su suaugusiais pagrindų, kvalifikacijos kėlimo ir jų kompetencijos įvertinimo metodikos kūrimas bei pilotinis išbandymas.

Projektą vykdante dalyvauja žinomiausi Lietuvos andragogikos ekspertai – Aurimas M. Juozaitis, Roma Juozaitienė, prof. hab.dr. Margarita Teresevičienė, prof hab. dr. Marija Barkauskaitė, dr. Giedra Linkaitytė.

Andragogų praktikų mokymo(si) programa, jų kompetencijos vertinimo metodika remiasi ilgamete LSŠA darbo su suaugusiųjų švietėjais patirtimi ir projekto pradžioje atlikto tyrimo rezultatais bei rekomendacijomis dėl gebėjimų ir kompetencijų, būtinų šiandieniam suaugusiųjų mokytojui, esamą andragogų pasirengimą darbui, andragoginių paslaugų pasiūlą bei paklausą regionuose, objektyvius ir subjektyvius veiksnius, sąlygojančius suaugusiųjų mokymąsi.

Sukurta kvalifikacijos kėlimo metodika apima 120 val. mokymo(si), praktinės veiklos ir kompetencijų vertinimo programą. Išbandant šią metodiką 2006 metais mokyta pilotinė 227 asmenų (vidutiniškai po 22 švietėjus kiekvienoje apskrityje) grupė. Šioje grupėje – įvairių suaugusiųjų mokymo(si) sričių atstovai: mokytojai, dirbantys suaugusiųjų mokyklose bei centruose, darbo rinkos mokymo tarnybų specialistai, kolegijų ir profesinio rengimo centrų dėstytojai, bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų vadovai bei nariai, smulkaus ir vidutinio verslo sektoriuje mokymus vedančių institucijų atstovai ir tt. 64 valandų mokymus regionuose vedė andragogai konsultantai, turintys teorinę ir praktinę darbo su suaugusiais patirtį.

Po mokymo kurso projekto dalyviai atliko 40 valandų praktiką savo darbo vietose, taikydami mokymuose įgytas žinias, įgūdžius, sukaupė kompetencijų aplanką, pristatė jį komisijai ir dalyvavo į(si)vertinimo pokalbiuose.

Projekto metu sukurta kompetencijos vertinimo metodika grindžiama mokymo(si) praktinėje veikloje įgytų žinių ir įgūdžių taikymo refleksija, savo kaip andragogo praktiko stiprybių ir silpnybių analize, gebėjimu diskutuoti andragoginėmis temomis, mokinių bei kolegų įvertinimu.

2007 metų sausio – vasario mėnesiais andragogų praktikų kompetencijos pažymėjimai buvo įteikti 199 dalyviams. Dar keletas dalyvių tikisi juos gauti rugsėjo mėnesį vykšančiame papildomame vertinamajame pokalbyje tiems, kurie dėl pateisinamų priežasčių negalėjo dalyvauti sausio – vasario mėnesiais.

Vilniaus pedagoginio universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto Edukologijos katedros jau dabartiniame projekto etape andragogo praktiko kompetencijos programą vertina 3 studijų kreditais.

Pilotinis kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijos vertinimo metodikos išbandymas baigėsi ekspertų, andragogų konsultantų ir projekto administra-

cijos seminaru, kuriame buvo aptarta įvykdyta veikla, išryškintos labiausiai pasisekusios vietos, atkreiptas dėmesys į taisytinus dalykus.

2007 metų rugpjūčio – 2008 metų sausio mėnesiais įvyksiančiame pakartotiniame mokymų, praktinės veiklos ir į(si)vertinimo pokalbių cikle tikimasi, kad andragogų praktikų kompetenciją įgis dar 40 suaugusiųjų švietėjų.

Projektą rezultatai bus pristatyti Lietuvos suaugusiųjų švietimo bendruomenei, švietimo organizatoriams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

Visa projekto eiga, tyrimo, kurį atliko viešojo pirkimo keliu konkursą laimėjusi Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Edukologijos katedra, rezultatai bei kita projekto medžiaga yra projekto internetinėje svetainėje <http://andragogai.miniweb.lt>. Svetainė siekia būti distancine andragogų praktikų pagalbininke.

## **Andragogų praktikų kvalifikacijos kėlimas ugdant verslumą**

(projekto numeris ESF/2004/2.4.0-03-427/BPD-298/ESF-2-1)

DALIA CYMBALIUK

*projekto vadovė*

Verslumas – tai asmens mąstymo būdas ir individualios socialinės, vadybinės bei asmeninės kompetencijos, leidžiančios turimas žinias pritaikyti savo kasdieniam gyvenimui. Europos Sąjungos direktyviniai dokumentai numato, jog švietimo sistema turi padėti žmogui ugdyti verslumą, teigiamas nuostatas ir mąstymo būdą, skatinti iniciatyvą, ryžtą spręsti problemas ir rizikos prisiėmimą. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas įpareigoja neformaliojo suaugusiųjų švietimo vykdytojus ir socialinius partnerius padėti įgyvendinti įgimtą žmogaus teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę.

Šiems uždaviniams spręsti ir skirtas projektas „Andragogų praktikų kvalifikacijos kėlimas ugdant verslumą“, kuriuo siekiama kelti Lietuvos andragogų praktikų, dirbančių neformaliajame švietime, kvalifikaciją ir suteikti jiems naujas andragogines kompetencijas. Įgyvendinant šį tikslą, bus sukurta ir išbandyta andragogų praktikų, kurie teiks verslumo kompetencijų vertintojų paslaugas bendruomenei, rengimo metodika bei verslumo ugdymo modelis, taikomas neformaliajame švietime, teikiamos praktinės ir politinės rekomenda-

cijos formuojant neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir profesinio orientavimo regioninę politiką.

Už projektą atsakinga Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, skleidžianti neformaliojo suaugusiųjų švietimo idėjas ir vienintelė šalyje kelianti andragogų praktikų kvalifikaciją, kartu su didelę profesinio orientavimo patirtį turinčia partnere – Vilniaus darbo rinkos mokymo tarnyba. Tiesioginiam projekto vykdymui vadovaus paraiškos teikėjo darbuotojai. Projekto vykdymo laikotarpiui sudaryta Valdymo grupė, kurios narius pasiūlė projekto įgyvendinimu suinteresuotos institucijos (LR švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, savivaldybės). Projektui vykdyti sudaryta komanda ekspertų, turinčių andragogų rengimo, kompetencijų vertinimo sistemų kūrimo bei profesinio orientavimo strategijos kūrimo patirtį. Ekspertai projekto pradžioje kurs suaugusiųjų verslumo ugdymo bendruomenėje modelį. Šis modelis apims neformaliojo švietimo programų, integruojančių verslumo ugdymą, sudarymo metodiką, paslaugos gavėjų verslumo kompetencijų įvertinimo/įsivertinimo metodiką, andragogų – verslumo kompetencijų vertintojų – parengimą ir jų kompetencijos įvertinimą. Sukurtas verslumo ugdymo modelis bus išbandytas ir pradėtas diegti Utenos ir Klaipėdos apskričių bendruomenėse. Visa sukurta metodinė medžiaga ir projekto vykdymo grįžtamasis ryšys bus aprašyti ir išleisti atskiru leidiniu.

Utenos apskrityje bus parengti 45, o Klaipėdos – 30 andragogų – verslumo kompetencijų vertintojų, savo paslaugas teikiančių vietos bendruomenėse. Projekto metu andragogų – verslumo kompetencijų vertintojų – paslaugomis ir galimybe įsivertinti verslumo kompetencijas pasinaudos ne mažiau kaip 750 asmenų.

Projekto metu numatyta įtraukti institucijas, atsakingas už regioninės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir profesinio orientavimo politikos formavimą. Šio įtraukimo tikslas – daryti įtaką verslumo kompetencijų įsivertinimo ir informaciją teikiančių bendruomenėse steigimui.

Projekto rezultatai bus skleidžiami viešai (organizuojant renginius, leidžiant bukletus, pasinaudojant įvairiomis visuomenės informavimo priemonėmis) ir prieinami visoms savivaldybėms ir visiems Lietuvos suaugusiųjų švietėjams.

## Tarpkultūrinio bendravimo tinkles Europoje (NILE 2)

VILIJA LUKOŠŪNIENĖ

*projekto vadovė*

2007 gegužės 17-20 dienomis Sopote, Gdanske vyko antrasis NILE2 projekto dalyvių susitikimas ir tarptautinė Europos valstybių konferencija.

### *Apie projektą*

Tarpkultūrinio mokymosi tinklas Europoje (NILE) vienija dvidešimties šalių suaugusiųjų švietimo organizacijas ir tinklus. NILE tikslas – puoselėti įvairių kultūrų bendravimą ir savitarpio supratimą, skatinti suaugusiųjų švietimo dalyvius dalytis kultūrų bendravimo patirtimi.

NILE projektas prasidėjo 2002 m., jo veikloje iki 2005 m. dalyvavo 13 partnerių. 2005 m., Europos Komisijai iki 2008 metų parėmus antrąją projekto fazę, atsirado galimybė įsijungti naujoms partnerių organizacijoms.

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija dalyvauja antrajame projekto etape. 2005 m. pabaigoje LSŠA parengė ir tarptautiniams partneriams pristatė apžvalgą „Įvairių kultūrų švietimo situacija Lietuvoje“.

Daugiau informacijos apie NILE veiklą, partnerius, pirmojo etapo rezultatus prašome ieškoti adresu [www.intercultural-learning.net](http://www.intercultural-learning.net).

### *Tinklo susitikimai*

Tinklo susitikimai atskleidžia daugybę galimybių siekti įvairių valstybių tarpusavio susikalbėjimo. Juose diskutuojama apie rasinę bei kultūrinę įvairovę, aptariama projekto teminių grupių veikla, numatomi keliai, kaip bus siekiama bendro projekto tikslo ir kuriant atskirus NILE projektus, kuriems pritarė Europos Komisija.

Projekto dalyviai dirba 4 grupėse pagal temas.

### *DVD grupė*

Šitaip vadinama NIACE (Lenford White) vadovaujama darbo grupė, kuri nagrinėja gerosios praktikos pavyzdžių perdavimo principus ir metodus bei kuria gerosios praktikos pavyzdžių DVD. Vaizdo plokštelėje rengiamasi pristatyti tris įvairiose Europos šalyse vykstančius tarpkultūrinio mokymo(si) projektus.

*Tandemo* projekto (Austrija) tikslas – skatinti gerus santykius tarp policininkų bei mažumų bendruomenių (konkrečiai – turkų), suvedant juos bendrai veiklai mokantis, dirbant, ilsintis.

*Le Bondy Blog* (Prancūzija) projektu siekiama atskleisti interneto galią ir jo galimybes išnaudoti įtraukiant etninių mažumų suaugusiuosius į vietinių bei valstybinių klausimų sprendimą (pvz., visuotinius rinkimus).

Suaugusių mokinių, atstovaujančių įvairiems tikėjimams, projektu (Didžioji Britanija) siekiama parodyti, jog religiniai skirtumai neturėtų būti bendruomenės sanglaudos kliūtimi.

### ***Institucinės plėtros ir atvirumo kultūriniais dalykams grupė***

Šioje grupėje dirba ir LSŠA atstovai. Grupėje dalijamasi patirtimi, kaip Nyderlanduose, Vokietijoje, Vengrijoje, Italijoje ir Lietuvoje suprantamas atvirumas kultūriniais dalykais plačiąja prasme (kultūra, rasė, tautybė, lytis, religija ir pan.). Remdamiesi savo patirtimi grupės nariai sukūrė klausimyną, kurį naudojamos bet kokio lygio institucijos galės įsivertinti jų kultūrinių ypatumų atvirumą.

Pradiniame klausimyno testavimo etape aktyviai dalyvavo LSŠA kolektyviniai nariai: Kėdainių mokyimo centras, Soros International House, Šiuolaikinių didaktikų centras, Vilniaus kooperacijos kolegija, Sintautų akademija, Alytaus darbo rinkos mokyimo centras, taip pat Marijampolės apskrities švietimo centras ir Šiaulių švietimo centras.

Kaip klausimynas gali būti pritaikytas Lietuvos institucijoms, analizavo ir savo pastabas teikė grupė ekspertų: Arūnas Bėkšta (LSŠA), Vilana Pilinkaitė-Sotyrovič (Lygių galimybių centras), Daiva Malinauskienė (Soros International House), Jonė Sikorskienė (Vilniaus darbo rinkos mokyimo ir konsultavimo tarnyba), Lina Urbelytė (Kelmės savivaldybė) bei Alina Pliskova (Utenos savivaldybė).

Sopoto susitikime klausimynas dar kartą buvo aptartas, pataisytas ir bus projekto dalyvių testuojamas.

### ***Mokymo(si) metodų, skirtų kultūriniam bendravimui su įvairių mažumų grupėmis ugdyti, analizavimo grupė***

Šios grupės tikslas – parengti konsultavimo ir darbo gaires dirbantiems tarpkultūrinio bendravimo su įvairiomis mažumomis srityje, atskleisti, kokie metodai šiam tikslui naudojami projekto dalyvių šalyse.



Grupėje dirbančios šalys jau prisidėjo kurdamos konsultavimo metodologijos principus, aptarė, kaip reikės sujungti atskiras medžiagos dalis į vieną visumą.

### ***Saugusiųjų švietimo ir visuomenės informavimo priemonių bendradarbiavimo siekiant plėtoti gerus santykius tarp skirtingų kultūrų grupė***

Grupės nariai susitikimui parengė ir atspausdino laikraštį „Tarpkultūrinė žiniasklaida“ (Intercultural Media). Ši grupė aktyviai dalyvavo TV debatuose ir konferencijoje. Jos nariai pristatė saugusiųjų švietimo ir masinių informavimo priemonių bendradarbiavimo pavyzdžius, atkreipė dėmesį į problemas.

### ***Konferencija***

Tarptautinė konferencija Sopote prasidėjo diskusijomis Lenkijos televizijos laidoje. Be 30 NILE narių, TV debatuose dalyvavo musulmonų, žydų bei kašubų (etninė mažuma Lenkijoje, iš 40 000 Sopoto bei 500 000 Gdansko gyventojų kašubų yra keletas tūkstančių, jie skiriasi nuo lenkų ne tik savo kultūra, bet ir kalba) atstovai.

Po TV laidos diskusijos tęsėsi Sopoto miesto halėje.

Pagrindinis TV laidos, konferencijos bei tinklo susitikimo dėmesys buvo skirtas visuomenės informavimo priemonėms. Žiūrint iš istorinių perspektyvų, televizijos bei kitų žiniasklaidos priemonių vaidmuo rasinių konfliktų metu Europoje ir kitur buvo įvairus. Tačiau visų Sopote vykusių projekto renginių dalyviai vieningai teigė, kad masinės visuomenės informavimo priemonės yra labai svarbus instrumentas puoselėjant tarpkultūrinius santykius ir lemiant jų pokyčius.

### ***Žvilgsnis į ateitį***

Trečiaisiais baigiamasis projekto dalyvių susitikimas bei tarptautinė konferencija numatomi 2008 metais Ispanijoje. Darbas tarp susitikimų vyksta naudojant modernias informacines technologijas: elektroninį paštą, internetą ir projekto intranetą bei virtualių pokalbių galimybes.

## Besimokančiųjų mokymosi gabumai/galimybės (Educational Capacity of Learners (EDUCAP))

*Socrates Grudtvig 2 programos projektas*

DANGIRAS KAČINSKAS  
*projekto vadovas*

*Koordinuojanti institucija:* Neformalaus suaugusiųjų švietimo paramos punktas, Briuselis, Belgija.

*Projekto partneriai:* Anselmo de Andrade vidurinė mokykla, Almada, Portugalija, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija (Suaugusiųjų mokymo centras, Kėdainiai), Lietuva.

*Projekto trukmė:* 3 metai.

Šis projektas skirtas dalytis žiniomis ir patirtimi, kad partneriai igytų žinių ir praktikos įgūdžių, susijusių su įvairių mokymosi gebėjimų ugdymu, suaugusiųjų įtraukimu į mokymosi procesą. Vykdamas projektą tikimasi sukurti metodines priemones suaugusiųjų švietėjams. Partneriai, įtraukdami besimokančiuosius, sukurs ir išbandys tas priemones. Projektą kuruos Leuven katalikų universiteto profesorius daktaras Herman Baert. Integrali projekto dalis – partnerių mokymas, tarpinių ir galutinių projekto rezultatų sklaida Europoje. Bus sukurtas internetinis puslapis komentarams. Bendradarbiavimas, dalijimasis patirtimi, metodinių priemonių kūrimas bei instruktavimas, kaip jomis naudotis, skatins visų partnerių mokymosi procesą.

### ***Projekto tikslai, uždaviniai***

1. Keistis žiniomis ir patirtimi dėl suaugusiųjų nelankymo, motyvacijos stokos, mokslo metimo.
2. Sukurti metodines priemones, padedančias įvertinti ir pagerinti mokymosi galimybes, mokymo programas pritaikyti tikslinėms grupėms.
3. Išbandyti sukurtas priemones mokymo proceso metu.
4. Išmokyti projekto partnerių institucijų darbuotojus jomis naudotis.
5. Skleisti projekto patirtį.
6. Sukurti internetinį puslapį.

***Kad pasiektų išskeltus tikslus, projekto partneriai:***

- pristatys išplėstinę savo institucijos analizę, kuri atskelis mokinių nelankymo, motyvacijos stokos, mokslo metimo priežastis.
- Aptars priežastis, kodėl reikia patikrinti potencialų mokinių.
- Pristatys metodines priemones mokinių gebėjimams patikrinti.
- Kurs metodines priemones mokinių gebėjimams įvertinti, kad pagerintų mokymosi lygį ir pritrauktų bei išlaikytų moksleivius, turinčius mokymosi sunkumų ar žemą mokymosi motyvaciją.
- Kurs metodines priemones, padedančias įvertinti ir pagerinti mokymosi galimybes, kriterijus.
- Skatins moksleivius prisidėti kuriant, bandant ir tikslinant metodines priemones;
- organizuos susitikimus su suaugusiųjų švietimo institucijomis, kad projekto partneriai pasikeistų vertinga informacija, susijusia su projektu.
- Dalysis įgytomis žiniomis ir patirtimi su kitomis suaugusiųjų švietimo institucijomis ir vietos besimokančiąja bendruomene.

***Kokių rezultatų tikimasi:***

- darnaus suinteresuotų visuomenės grupių darbo suaugusiųjų švietime.
- Geresnio mokymosi gebėjimų ugdymo, mokymosi programų taikymo tikslinėms grupėms.
- Mažesnio skaičiaus nelankančių arba mokyklą metančių mokinių.
- Suaugusiųjų švietėjams patrauklių metodinių priemonių, kurios padės priartinti kursų programą tikslinėms grupėms.
- Internetinio puslapio.
- Mokymo literatūros leidimo.

## 2007 metų suaugusiųjų švietimo savaitė „Mokomės kartu: vaikai, tėvai, seneliai“

---

2007 metų lapkričio 19-25 dienomis Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija kviečia Lietuvos suaugusiųjų švietėjus ir visuomenę dalyvauti aštuntojoje Suaugusiųjų švietimo savaitėje „Mokomės kartu: vaikai, tėvai, seneliai“.

Pagrindinis 2007 metų suaugusiųjų švietimo savaitės tikslas – akcentuoti tėvų bei senelių švietimą kaip pagrindą diegti mokymosi tradicijas šeimoje, bendruomenėje ir visuomenėje.

2007 metų Savaitės veikla turi apimti ne tik suaugusiąją visuomenės dalį. Savaitės renginius skiriame šeimoms, pradedant vaikais ir baigiant seneliais. Suaugusiųjų mokymąsi organizuojančios institucijos kviečiamos Savaitės metu atverti duris šeimoms, parodyti joms galimybes pabūti kartu, dalytis džiaugsmais ir rūpesčiais, perduoti žinias, patirtį, vertybes, mokytis vieniems iš kitų.

Savaitės renginiais siekiama atkreipti šeimos, visos visuomenės ir valdžios institucijų dėmesį į tai, kad rimčiausias žmogaus lavinimo problemas – nenorą mokytis, dvasingumo mažėjimą, vertybių praradimą – greičiau išspręsimė sutelkę jėgas, o ne dirbdami atskirai.

Inicijuodama 2007 metų suaugusiųjų švietimo savaitę LSŠA nori ne tik atkreipti dėmesį į esamas problemas, kviesti jas spręsti, bet ir išryškinti teigiamus šeimų mokymo(si) pavyzdžius, paskleisti jų patirtį.

### Planuojami konkretūs veiksmai ir rezultatai:

- 10 -yje Lietuvos regionų bus ieškoma teigiamų pavyzdžių, kaip šeimos moko(si) arba dalyvauja visuomeninėje veikloje. Apibendrinta geroji patirtis

bus pristatyta visuomenei regioniniuose seminaruose. Veikliausios šeimos bus pažymėtos LSŠA garbės diplomais, rėmėjų dovanėlėmis.

- Mažiausiai 170 švietimo institucijų, dalyvaujančių Savaitėje, pasikeis su kolegomis patirtimi, kaip įtraukti šeimas į mokymą(si), ir naudos ją savo veikloje.
- 100 – 150 aktyviausių šeimų atstovų, suaugusiųjų švietėjų, socialinių partnerių, politikų dalyvaus baigiamajame renginyje ir susipažins su šeimų mokymo(si) praktika Lietuvos regionuose.
- Savaitės metu bus organizuota 250 – 300 įvairaus pobūdžio renginių. Jų veikla bus skirta skatinti šeimas mokytis ir dalyvauti visuomeninėje veikloje, atskleis naujas mokymosi galimybes ir būdus.
- Savaitės renginiuose dalyvaus apie 7000 – 9000 dalyvių iš įvairių visuomenės grupių.
- Išleista respublikinė Savaitės renginių programa; kita Savaitės viešinimo medžiaga.

Suaugusiųjų švietimo savaitę remia Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija.

*Kviečiame būti kartu!*

SAVIŠVIETA

Periodinis leidinys

2006 metų gruodis – 2007 birželis

Tiražas 700 egz.

Išleido Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos leidykla

„Savišvieta“, Ukmergės g. 25, 06115 Vilnius

Maketavo ir paruošė spaudai „InterSe“

Žygimantų g. 10, 01102 Vilnius

Spausdino „Sapnų sala“

S. Moniuškos 21, 08121 Vilnius





Geležinio Vilko g. 12, 01112 Vilnius

tel. (8 5) 261 9031, tel. / faks. (8 5) 231 2309, el. paštas [lssa-vilnius@delfi.lt](mailto:lssa-vilnius@delfi.lt), [www.lae-lssa.lt](http://www.lae-lssa.lt)